252922

Mihail Ondrus

Granița roșie

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ANCHETA MEA LA NISTRU

CU O PREFAȚĂ

DE D-L

GEO LONDON

IMPRIMERIILE INDEPENDENȚA

MIHAIL CONDRUS

GRANIŢA ROŞIE

ANCHETA MEA LA NISTRU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

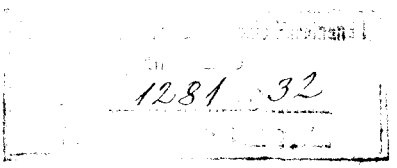

BUCUREŞTI
IMPRIMERIILE INDEPENDENŢA
Str. R. Poincaré, 17
1932

PREFAȚA

Senatorul Mihail Condrus, îmi este atât de drag, în cât îmi place să-l numesc totdeauna „mon vieux Michel".

Amintirea lui se asociază în spiritul meu, cu amintirile tuturor călătoriilor mele în România. Ba chiar și mai departe, de oare-ce, înainte de a-l vedea sub haina ceremonioasă a chestorului Camerei Deputaților sau, năvălind ca un atlet antic la tribuna Senatului ca să-și dezvolte o interpelare, l-am cunoscut la Paris, în uniforma militară.

Era un ostaș cu înfățișare măreață, purtând pe piept încă de atunci Crucea Legiunei de Onoare.

Cu ocazia unei sărbători, a cunoscut câțiva redactori ai lui „Le Journal".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Incetul cu încetul deveni prietenul multora dintre noi, apoi prietenul iubitului nostru Paul Erio, pe atunci mare reporter şi care, la o vârstă când nu se gândea să se retragă din serviciul activ, văzu încredinţându-i-se direcţiunea serviciilor redacţionale ale marelui cotidian francez.

Dar o asemenea însărcinare nu-i de sigur un pas spre retragere. Dimpotrivă !

Din prieten al lui „Le Journal", Mihail Condrus deveni corespondentul acestuia la Bucureşti. Nu numai prin afecţiunea noastră i s'a încredinţat acest post. Ci şi graţie calităţilor lui profesionale, care sunt reale. Da, reale de oare-ce cunosc puţini ziarişti care să aibă, cu isteţimea lui, simţul informaţiunei, acel fel de dar al devinaţiei, care duce pe reporter la locul precis unde se va desfăşura un eveniment în clipa tot atât de precisă, în care el se va produce.

Având, la Bucureşti, un astfel de

corespondent şi un astfel de prieten, nu era oare firesc, când „Le Journal" m'a însărcinat să fac în Basarabia o anchetă asupra masacrelor dela Nistru, să mă gândesc că Mihail Condrus era tovarăşul visat pentru o asemenea expediţiune ?

El nu se temea nici de lipsa de confort, nici de greutăţile călătoriei.

Imi dedeau curaj şi buna lui dispoziţie şi buna lui tovărăşie.

Şi apoi, ştiam că Mihail Condrus iubea ca şi mine, independenţa.

BCU Cluj / Centrul de Documentare Cluj

Cu ajutorul său, puteam uşor să scap de protecţia oficială acordată sub forma unui concurs plăcut, dar stânjenitor.

Comuniştii, care au confirmat cu prisosinţă rezultatele anchetei mele, prin injuriile ce mi-au adresat, injurii care m-au lăsat tot atât de nepăsător — ca şi Nistrul faţă de o picătură de apă — au declarat că am fost, în acest reportaj, prizonierul Siguranţei.

Eroare, în ce mă priveşte pe mine şi pe Mihail Condrus !

Am fi luat imediat trenul pentru Bucureşti dacă vreo presiune s'ar fi încercat asupra liberei noastre activităţi.

Am făcut ancheta mea cum am vrut, am scris tot ce am văzut, nimic altceva decât ceeace am văzut.

Şi mă bucur, că astăzi cu aceeaşi lealitate, apreciată chiar de adversarii săi politici, Mihail Condrus aduce, în paginile sale emoţionante din această carte o confirmare faptelor pe care eu le-am înregistrat, fără nici un fel de patimă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Adevărul poate câteodată să nu pară adevăr, spune un proverb francez.

In candoarea onestităţii ei native, opinia publică poate cu greu să creadă că sovietele ar masacra, la Nistru, femeile şi copiii cari fug din iadul bolşevic.

Tot astfel opinia publică a refuzat să creadă în existenţa, în aparenţă fantastică, a răpirei copilului lui Lindbergh.

Totuşi cadavrul plăpând al acestui copil a fost descoperit.

Tragem deci concluzia :

Gangsterii nu sunt un mit.

Şi nici Stalin...

GEO LONDON

Bucureşti, 17 Mai 1932.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ORORILE DELA NISTRU

Lumea civilizată cunoaşte de multă vreme mijloacele represive întrebuinţate de soviete împotriva oricărei tentative de evadare din graniţele până la care se întinde dictatura „tovarăşului" Stalin.

Ororile cele mai cumplite se săvârşesc împotriva oricui încearcă a părăsi o ţară în care omul nu este sigur nici de avutul, nici de viaţa lui. Sovietele afirmă sus şi tare că fac acest lucru dintr'un sentiment de umanitate; individul, adică, trebue să fie forţat a se obicinui cu binefacerile regimului comunist şi că în acest scop trebue să suporte experimentarea până la urmă. Fiind considerat instrument de experienţă, viaţa omului nu mai contează, totul fiind închinat unui scop, a cărui

realizare, oricât de imposibilă ar fi, se urmăreşte cu o tenacitate egalată doar de teroarea desfăşurată de apostolii nouei credinţe, clădită pe învrăjbire, pe ură şi pe nedreptate.

In realitate represiunea sângeroasă la graniţele ţărei vecine este dictată de un comandament politic: evadare este negaţiunea în cea mai elocventă formă a raiului sovietic, este protestarea mută împotriva unei stări de lucruri insuportabilă şi care a dus la disperare o ţară de una sută şase zeci de milioane de suflete, terorizată de o mână de călăi improvizaţi în partid, cu sediul principal la Moscova, de unde radiază undele nebuniei politice intitulată cu atâta mândrie înfrăţire umană!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Această evadare din vasta închisoare sovietică trebue deci oprită cu orice preţ. Ea trebue stăvilită cu atât mai vârtos cu cât numărul desnădăjduiţilor creşte în fiecare an şi mai ales de când faimosul plan cincinal al lui Stalin a început să stoarcă ultima vlagă

a poporului rusesc condus de bagheta „tovarăşilor" conducători.

Aşa se explică atrocităţile desfăşurate la graniţele Chinei şi ale Persiei.

Acolo mii, zeci de mii de refugiaţi, au plătit cu sânge tentativa lor de evadare. In China, dealungul liniei ferate, în regiunea Carbinului, Hailarului şi Tekirekului au fost măcelăriţi de trupele sovietice zeci de mii de oameni care se zoreau să fugă din republica nebuniei roşii.

La graniţele Persiei au fost masacrate alte mii de nenorociţi care râvneau la libertate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Marea Caspică a cunoscut ca şi Nistrul nostru aceste orori repetate.

Dar dacă la acele îndepărtate graniţe realitatea n'a putut fi cunoscută în adevărata ei cruzime, verificarea pe teren s'a făcut dealungul Nistrului, unde sovietele au aplicat de curând, cu o ferocitate intensă, politica de împedicare a evaziunilor.

Aci însă alte consideraţiuni au dic-

tat masacrul. Sovietele urmăresc de mult desrădăcinarea elementului românesc din locurile de peste Nistru ocupate din timpuri imemoriale. Această desrădăcinare se face metodic, fie prin deportări în Siberia, fie prin exterminare pe față. S'a recurs la acest din urmă mijloc fiind mai comod și mai expeditiv pentru soviete.

Deportările sunt costisitoare și nici măcar nu înlătură primejdia închipuită care servește drept pretext pentru asemenea măsuri crude. Inalte rațiuni de stat dictează însă această conduită. Elementul românesc, destul de numeros dincolo și legat de pământul stăpânit de sute de ani, a dat semne de nervozitate. El reacționează hotărât și tenace împotriva oricărei tendințe de rusificare sau bolșevizare. Acest lucru s'a constatat mai ales odată cu aplicarea planului cincinal, când dispărând regimul proprietății individuale, s'a luat oamenilor tot avutul spre colectivizare și spre gloria lui Stalin. Rezistența

BCU Cluj / Central University Library Cluj

aceasta a contrariat dictatura Moscovei tocmai în perioada de formare a „Republicei autonome moldovenești" creiată anume pentru a atrage pe naivii care ar mai fi fost amăgiți să creadă într'o țară presentată drept isvor de fericire proletară și țărănească! Nu erau oare în așa fel aranjate lucrurile ca nucleele românești de dincolo de Nistru să radieze o forță magnetică și să atragă pe alții spre lumina binefăcătoare a bolșevismului, cum sunt atrași fluturii de noapte la lumina lămpii? Puținii fluturi care s'au repezit însă spre acea lumină au plătit scump contactul brusc, cu flacăra roșie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Când sovietele s'au convins că orice încercare de amăgire nu mai prinde și că elementul românesc refuză asimilarea, dar mai ales colectivizarea, exterminarea fu decretată, nu oficial, ci clandestin, ea trebuind să opereze sistematic, metodic și crud față de români, considerați elemente nu numai indezirabile, ci primejdioase. Extermi-

narea prezinta dublul avantagiu; guri mai puține, avut confiscat și însușit fără opunere, fără mișcări, fără turburări.

Iată geneza teroarei dela Nistru.

Despre această teroare voi vorbi în această carte.

Este o înfățișare a cruzimilor săvârșite dealungul Nistrului, reconstituită după mărturiile celor câțiva nenorociți care au putut să se salveze de sub gloanțele soldaților roșii. Evocând aceste orori așa cum se desprind din povestirea cinstită a victimelor, ne vom putea face o idee despre starea de lucruri din Rusia sovietică, față de care moartea sub gloanțele grănicerilor sovietici, apare ca o ispășire mai ușoară de cât viața chinuită de dincolo.

Printre acești refugiați am găsit intelectuali, negustori, muncitori și plugari. Am găsit și spioni. I-am cercetat cu deamănuntul pentru a ne face o idee cât mai exactă despre situația din Rusia. Fiecare, izolat, ne-a spus păsul.

Un lucru am putut desprinde de la început: că nici unul n'a fugit de prea mult bine. Şi aceasta o vom vedea în paginile care urmează.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PRIMELE ŞTIRI ASUPRA MASACRELOR

O scurtă telegramă trimisă ziarelor din Bucureşti de corespondenţii lor din Basarabia, anunţa, într'o noapte a lunei Februarie, că pe Nistrul îngheţat au căzut, sub focurile de armă ale grănicerilor sovietici, mai multe familii de români moldoveni surprinse în momentul când vroiau să treacă în România. Faptul divers, aşa cum era considerat la început, lua încetul cu încetul înfăţişarea celei mai sângeroase drame organizată cu bună ştiinţă de autorităţile sovietice.

Au urmat telegrame complimentare. S'au dat nume şi amănunte. Bărbaţi, femei şi copii, plătiseră cu viaţa dispreţul lor faţă de binefacerile regimului comunist.

Acesta fu oarecum începutul. Căci şi mai înainte avuseseră loc „incidente“ de graniţă, cărora nu li se dase de cât o importanţă locală. Lucrurile luau însă de data aceasta o întorsătură cu adevărat senzaţională.

La Nistru se organizase masacrul.

Urmară alte telegrame anunţând alte atrocităţi. Tragedia diabolică pe care Moscova o organizase dealungul Nistrului era în plină desfăşurare. Cei cari năzuiau spre apa mântuitoare a Nistrului, sătui de silniciile fizice şi morale de dincolo, trebuiau să moară. Fantezia cea mai activă n'ar fi putut imagina un spectacol mai sângeros şi mai abil regizat. De aceea aceste întâmplări au părut la început de necrezut. Le-au confirmat însă anchetele la faţa locului, unde au apărut chiar mai înfricoşetoare de cât fuseseră redate de ziare. Căci ghiaţa Nistrului a păstrat multă vreme cadavrele celor răpuşi şi sângele celor care prin minune s'au putut salva schilodiţi din acest masacru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Să-şi fi putut oare închipui cineva că în anul 1932 se mai puteau săvârşi asemenea atrocităţi?

In primul rând streinătatea civilizată a primit sub beneficiu de inventar ştirile ce-i fuseseră transmise de corespondenţi şi agenţii. Streinătatea civilizată, unde sentimentul maiestăţii umane nu poate concepe asemene orori a avut dreptul să se îndoiască o clipă de veracitatea acestor întâmplări; cu atât mai mult cu cât, sub înrâurirea propagandei sovietice, bine susţinută cu mari sacrificii băneşti, se mai găsesc oameni de bună credinţă care să se lase înşelaţi de minciuna paradisului sovietic. Şi cum ar fi putut crede această omenire civilizată că este posibil ca familii întregi de nenorociţi, izgoniţi de mizerie, să fie doborâte la pământ pentru singura vină de a vroi să trăiască? Căci toţi aceşti refugiaţi masacraţi n'au vrut altceva decât să trăiască.

Verificarea atrocităţilor s'a făcut. Corespondenţii ziarelor streine au con-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

statat *de visu* realitatea, acea dramatică realitate care desminte categoric încercările Moscovei de a presenta drept pământ al făgăduinței acea imensă colonie de robi striviți sub călcâiul dictaturei proletariatului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CU GEO LONDON LA NISTRU

In ziua de 5 Martie 1932 primesc vizita vechiului meu prieten, ziaristul, celebru prin scrierile sale, Geo London, pe care ziarul „Le Journal" îl trimesese special să facă o anchetă la Nistru. Era o vizită pe care parcă o aşteptam. Ştiam că senzaţionalul întâmplărilor de pe Nistru trebuia să atragă atenţiunea acestui as al reporterilor parizieni. N'a colindat el oare toată lumea în goana după adevăr şi dreptate? Firesc era deci ca fantasticul crimelor de la Nistru să-l atragă. Şi a venit sigur că nu riscă o călătorie de câte va zile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

—„Bănueşti de ce am venit, nu-i aşa? Vreau să văd ce se petrece la Nistrul vostru. Lumea civilizată vrea să ştie

şi ea ce se petrece acolo. Vreau să fac o anchetă minuţioasă şi obiectivă, aşa cum de altfel, după cum ştii, am făcut şi în Rusia acum patru ani. Nu-mi trebue concursul autorităţilor d-v. De aceea te rog să nu anunţi nimănui presenţa mea. Crezi însă cu adevărat că la Nistru se petrece o dramă? Spune-mi sincer. Nu aşi vrea să fi luat atâta cale şi să mă întorc cu o decepţie gazetărească

— După cele ce scriu ziarele şi după cele ce am auzit din surse serioase, lucrurile par a fi adevărate, vei merge acolo şi desigur că te vei convinge.

— Da; însă pentru aceasta te rog să mă însoţeşti. Am nevoie de concursul tău; îmi vei fi şi călăuză şi tâlmaci.

Se înţelege că nu am putut refuza rugămintea prietenului meu, cu atât mai mult cu cât eu însu-mi ţineam să cunosc situaţia la Nistru.

Şi am plecat împreună.

Constatările făcute în această obo-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

sitoare călătorie dealungul Nistrului au fost publicate de d-l Geo London în „Le Journal". Publicul frances le-a urmărit cu un viu interes. Ele reflectau adevărata stare de lucruri dela graniţa noastră răsăriteană. Cu acelaş viu interes le-a urmărit şi publicul românesc. Dar ori cât de mare extensiune le-a dat ziaristul francez ele n'au fixat de cât cruzimea în sine a crimelor sovietice, înfăţişată cu acel talent care imprimă scrierilor sale o putere de emotivitate cu atât mare cu cât se ţin strâns de regulile celei mai stricte obiectivităţi. De aceea am crezut că este nimerit să public şi impresiunile mele culese în tovărăşia d-lui Geo London, insistând mai mult asupra motivelor care alungă din Rusia sovietică pe românii moldoveni dornici de libertate şi de o viaţă sigură şi mai bună.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iată Nistru?

O fâşie îngustă de apă care des-

parte două țări și două lumi. Aci este limanul civilizațiunei apusene. Dincolo începe iadu sovietic.

Aci, dealungul acestei înguste fâșii de apă a fost ultragiată morala umană; aci a fost ștâuit prestigiul umanității, în numele idealului sovietic atât de amăgitor înfățișat de antenele propagandiste ale inchiziției moscovite.

Câte dame au dus cu ele valurile liniștite al acestui râu despărțitor și câte clip de groază n'au cunoscut malurile ii tăcute! Iar astăzi, încremenit îngiulgiul lui de ghiață, respiră înfiorare mută din fiecare copcă în care zace cine știe ce moldovean zorit casă ajungă cât mai repede la limanul căpărei.

Cătreacest țărm au alergat ca să-și găsească moartea frați de-ai noștri, moldoveni, reduși ca și ceilalți cetățeni aRusiei sovietice la ultima expresiune a mizeriei, a umilinței și a sclaviei.

Nisul înghețat este astăzi un imens

cimitir fără cruci. Şi totuşi cei de departe, de dincolo de el, mai râvnesc să-l ajungă şi să-l treacă chiar cu riscul vieţei, căreia i se întind curse abile din fortificaţiile iscusit organizate şi bine înarmate, de pe malul rusesc.

Dealungul Nistrului am luat primele însemnări şi am creionat ansamblul dramelor petrecute, având ca izvoare de informaţie atât pe nenorociţii scăpaţi de sub focurile santinelelor roşii cât şi pe sătenii cari au asistat la desfăşurarea acestor sângerose spectacole.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NOPȚI DE GROAZĂ

— „Destul de des, aproape în fiecare noapte, ne spune un sătean din Variţa, aud pe Nistru împuşcături şi apoi vaete.“

„Ştiu dinainte ce s'a întâmplat; de peste Nistru s'au tras focuri şi s'a răpus o viaţă, două sau mai multe. De multe ori vaetele se prelungesc până dimineaţa. Atunci poţi vedea pe ghiaţă trupurile nenorociţilor împuşcaţi. Priveşti cu braţele încrucişate fără a putea da o mână de ajutor; căci santinela bolşevică stă cu ochii ţintă până ce omul îşi dă suflarea şi dacă te-ai încumeta să-i sări în ajutor te aşteaptă aceeaşi soartă. Aşa-i consemnul roşu: oricine vrea să treacă dincoace, să moară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Câte odată, rar de tot, isbuteşte câte un nefericit să se târască până la malul românesc. Asta este salvarea lui; grănicerul român îi întinde mâna, î-l scoate la mal şi-i dă adăpost. Şi santinela noastră înfruntă moartea, căci camaradul de peste apă nu cruţă, ci trage. Dacă moartea a încremenit pe nenorocit la mijlocul apei îngheţate, acolo rămâne. Nimeni nu mai poate să-l ridice. Iar câinii din toate părţile vin să se ospăteze din hoit într'o încâerare sângeroasă la care grănicerii roşii privesc fără pic de remuşcare. Spun oamenii că numai într'o singură zi s'au putut număra pe ghiaţa Nistrului, 211 cadavre, din care se ospătau, sub ochii soldatului sovietic, câini de pretutindeni".

— „Acum câteva nopţi, intervine alt sătean, n'am putut închide ochii. Auzeam pe Nistru un glas de prunc care îşi chema mama. Glasul era tot mai stins şi gerul tot mai tare. Iar în cele din urmă n'am mai auzit nimic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De dimineaţă, lângă malul românesc, sub un dâmb am văzut copilul degerat lângă trupul mamei sale ucisă de bolşevici."

— „Acum vreo şase zile, un biet moldovean a încercat şi el să treacă apa îngheţată după ce iscodise bine împrejurimile. Când a socotit el că nu poate fi zărit, a luat-o pe furiş pe ghiaţă. Târa după el un cal legat de căpăstru. Un cal frumos, singura lui avere. Dar când nenorocitul s'a crezut scăpat, un glonţ îl nemereşte în plin. Omul se clatină, cade. Lângă el calul legat privea speriat. Iar santinelele bolşevice înaintează cu arma pregătită, desleagă calul şi-l ia cu ele. Pe ghiaţă a rămas doar mortul. Soldaţii noştrii n'au tras, deşi cu câte va zile înainte bolşevicii trăseseră în ei pe când vroiau să scape de la moarte nişte moldoveni care treceau Nistrul".

In călătoria noastră dealungul Nistrului am văzut cu ochii noştrii cadavre zăcând pe ghiaţă, în apropierea

malului sovietic. Câinii cari trag din carnea cadavrelor fac o hărmălae îngrozitoare. Soldaţii roşii privesc nepăsători.

Intrăm în oraşul Tighina de dimineaţă. Tighina este în doliu; santinelele roşii au culcat pe ghiaţă chiar în noaptea aceea două familii de moldoveni compuse din doispre-zece inşi. Numai doi au scăpat răniţi. Pe aceştia i-au salvat santinelele noastre. Tragedia aceasta s'a desfăşurat la punctul numit Vadul lui Mihai.

Pornim în grabă la spitalul oraşului să culegem amănunte. Dar cei doi salvaţi nu sosiseră încă. In schimb aci am găsit alţi nenorociţi scăpaţi de gloanţele grănicerilor roşii. Mutilaţi oribil, de-abia pot articula câte un răspuns întrebărilor ce le pun.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mă apropii de o femee. Are mâna ruptă. Cu privirile speriate, retrăind desigur noaptea de groază prin care a trecut îmi povesteşte, cum bărbatul şi copilul ei au fost ucişi pe când treceau împreună Nistrul.

— „Era noapte cu lună, îmi şopteşte ea, când am luat inima'n dinţi să trecem. Am ajuns la mijlocul ghieţei: eu cu copilul înainte, bărbatul după noi. In spate aud deodată un sgomot surd, apoi copilul pe care-l ţineam de mână scoate un ţipăt, se clatină şi cade. Fuseseră ucişi. Eu însu-mi am simţit o arsură la mână. Am căzut şi eu. Apoi m-am târât cum am putut până la malul românesc unde mi s'a intins o mână de ajutor. In urma mea am lăsat, pe ghiaţă, ce aveam mai scump pe lume: copilul şi soţul".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe un pat stă întins un biet om cu privirile rătăcite strângând în braţe un copil. Medicul spitalului îmi spune că omul a vrut să treacă Nistrul cu nevasta lui, pe care un glonţ a culcat-o pe ghiaţă. Omul a rămas cu copilul.

Intr'un colţ, văd un copil mâncând dintr'un codru de pâine. Are faţa muşcată de ger. Picioarele îi sunt o

rană. A fost găsit de grănicerii români întins pe ghiața Nistrului alături de mama lui ucisă.

Mai colo alt copil orfan. Părinții lui au fost uciși pe Nistru acum vreo zece zile. A scăpat doar el și sora lui în vârstă de nouă ani.

Sub îngrijire medicală este și refugiatul Mișca Bucovin, care a încercat să-și treacă soția și doi copii dincoace peste Nistru.

— In Rusia nu mai puteam trăi și de aceea m'am hotărât să fug. M'am întărit în hotărîrea mea când bolșevicii îmi luară ultimul petic de pământ și ultima vietate din bătătură.

„Nu înghețase încă Nistrul și atunci m'am gândit să-mi trec nevasta și un copil într'un butoi. Pe celalt copil hotărâsem să-l iau cu mine înot. Dar socoteala mea a dat greș. Grănicerii bolșevici m'au zărit și după ce m'au lăsat să dau drumul butoiului pe apă, l-au ciuruit de gloanțe. Eu însu-mi am fost rănit în șold și în spate. Fiul meu mai

mare, pe care îl țineam de mână, a scăpat odată cu mine, mulțumită soldaților români cari ne-au ajutat să eșim la malul românesc".

Am vrut să-i cer amănunte asupra vieței din Rusia dar doctorul m'a rugat să-l cruț: nu mai avea mult de trăit; rana din spate era gravă.

Mă îndrept spre un colț al salonului unde ședea tristă o femee...

— „A scăpat ușor, cu două degete rupte, zise un alt refugiat. Câți inși n'ar trece cu acest preț Nistrul dincoace".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe femee o chiamă Ana Molenco; are 16 ani și este originară din satul Spao. O granată aruncată de o santinelă roșie i-a mutilat mâna pe când trecea Nistrul.

Dela spital am vizitat centrul de triaj al evadaților din Rusia. Aci am dat peste tot felul de oameni refugiați din vasta ocnă rusească.

Stau de vorbă cu soldatul rus dezertor Petrov. El îmi povestește viața

de cazarmă şi nenorocirile din Rusia. Imi spune că a fugit de acolo ca să'şi salveze viaţa. Căci, fiind fiu de culac îl aştepta pedeapsa cea mai grea pentru că tatăl său era suspectat de soviete, de oarece se opusese colectivizărei. La aceasta se adaugă marea mizerie care domneşte în Rusia, unde lumea suferă de foame.

Un alt refugiat Paul Kirijitzky şi-a perdut soţia şi copilul pe ghiaţa Nistrului, după ce părinţii lui fuseseră deportaţi în Siberia.

Mă îndrept către refugiatul Kiril Zaharof. El îmi povesteşte cum a văzut masacraţi pe Nistru mai mulţi refugiaţi din Rusia.

— Mi se sfâşie inima când mi-aduc aminte cum erau seceraţi de mitraliere. Par'că îi văd îngenuchind şi rostogolindu-se pe ghiaţă. Sângele lor făcu o mare pată pe giulgiul alb, pe când ultimele licăriri de viaţă mai sperau să scape. Dar sălbaticii de dincolo repetară focurile pentru ca nimeni să nu

scape. Şi totuşi s'au salvat câţiva cărora le-a venit în ajutor soldaţii români.

Ne-am urmat călătoria dealungul Nistrului.

Facem haltă la un post de grăniceri. Un copilaş ne priveşte cu ochi mari.

Ce-o fi căutând el oare aci?

Povestea lui este tot atât de tragică: este un salvat dela moarte, graţie soldatului român Meliol, care cu riscul vieţei, înfruntând gloanţele posturilor sovietice, a înaintat pe ghiaţă de unde a ridicat copilul şi pe mamă grav rănită.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „Nenorociri de acestea se petrec în fiecare noapte, îmi spune o santinelă. Chiar aseară au fost ucişi de bolşevici zece inşi pe ghiaţa Nistrului. Mare urgie dumnezeiască! Îi vedem seceraţi şi n'aveam nici o putere. Bolşevicul e câine, câine turbat domnule. Omoară oameni nevinovaţi, fără remuşcare. Eu cred chiar că se

bucură făptuind atâtea grozăvii. De multe ori trag ei și în noi, așa, ca să râdă".

Intre timp colonelul Constantin Popescu Cantemir ne pune la curent cu ultimele întâmplări.

— „Noaptea cea de groază a fost acea din 8 Martie. Douăzeci și șase locuitori ai comunei Delacău au vrut să se refugieze la noi. Și din 26 de oameni sănătoși : bărbați, femei și copii au putut trece doar patru. Ceilalți au fost masacrați".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Apoi colonelul ne prezintă statistica funebră a crimelor bolșevice : fiecare ceas înregistrează o cruce. Numărul celor uciși este considerabil. Umanitarismul sovietic are de ce să se felicite. Recordul macabru îl deține Moscova.

Părăsim Nistrul și odată cu el viziunea înspăimântătoare a măcelurilor și atrocităților săvârșite de „apostolii înfrățirii umane".

Chișinăul trăește sub aceiași impre-

siune dureroasă cauzată de nenorocirile de pe Nistru.

Spitalele şi autorităţile adăpostesc şi ele mulţi refugiaţi de dincolo.

Aci m'am documentat asupra situaţiei adevărate din Rusia sovietică. Şi vom vedea, în curând, de ce fug oamenii din infernul sovietic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE CE FUG OAMENII DIN RUSIA

Citind aceste lucruri oricine are dreptul să se întrebe de ce fug oamenii din Rusia şi mai ales de ce oare sunt asasinaţi nenorociţii care încearcă să evadeze de acolo? Să se fi săturat oamenii de prea multă fericire şi să se fi organizat asasinatul la graniţe pentru a împiedica pe „proşti" de a părăsi un trai bun?

Nu. Orice evadat este un duşman mai mult al dictaturei proletariatului bolşevic. Prestigiul moscovit găseşte un nou adversar de moarte în fiecare evadat, iar omenirea civilizată un informator preţios care trebue împiedicat cu orice preţ să vorbească. Spre acest sfârşit glonţul şi granata au găsit în mânile sovietice cea mai umană între-

buinţare. Mitraliera mânuită deopotrivă de bine rămâne ultim simbol al înfrăţirii.

Statistica refugiaţilor de peste Nistru vădeşte un spor necontenit de evadaţi. Vorbim bine înţeles de cei scăpaţi, întru cât numărul celor ucişi nu se cunoaşte.

Dela 324 de *familii* de refugiaţi în anul 1931 am ajuns la 359 familii în primele trei luni ale anului 1932. Sporul acesta se explică prin intensificarea mijloacelor de represiune de dincolo de Nistru. Iar masacrele organizate metodic dealungul apei despărţitoare marchează paroxismul îngrijorărilor sovietice faţă de exodul tot mai spornic al nemulţumiţilor. Căci din moment ce sârma ghimpată care înconjoară toate satele ruseşti din apropierea Nistrului n'a mai putut împedica exodul desnădăjduiţilor, s'a recurs la barajul morţii organizate pe malul apei mântuitoare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi acum încerc să redau, după declaraţiunile ce ni le-au făcut refugiaţii

cu care am stat de vorbă, un tablou cât mai apropiat de realitate, al vieţei din interiorul Rusiei sovietice.

Există o întreagă literatură asupra acestui subiect.

Impresii de călătorie prin Rusia sovietică, studii speciale la faţa locului, reportajii de ziare, dări de seamă asupra diverselor manifestări şi aspecte ale vieţei sovietice, propaganda prin radio ne-au putut da o vagă imagine a „paradisului bolşevic". Realitatea însă, în întreaga-i cruzime, este aceea pe care ne-au înfăţişat'o, în sinceritatea lor, refugiaţii cu care am stat de vorbă.

Căci trebue să se ştie, că pentru toţi curioşii şi anchetatorii streini, sovietele au organizat aşezăminte speciale pe care le prezintă tuturora ca fiind expresiunea adevăratei stări de lucruri de acolo.

Astfel au anumite fabrici, ferme, cooperative, mine, spitale, şcoli, etc. care funcţionează special pentru acei

care ar dori să cunoască organizarea sovietică. Se înţelege dela sine că aci nu poate fi vorba de cât de aparenţe înşelătoare pentru uzul streinilor, de cele mai multe ori chemaţi să studieze la faţa locului organizarea comunistă.

Prietenul meu Geo London îmi confirmă acest lucru. In 1927 când a vizitat Rusia nu i-a fost posibil să pătrundă mai în adânc, ci a trebuit să ia contact numai cu ceeace i se permise de către călăuzele sovietice: o fabrică model, o fermă model, un sat model, o şcoală model: altceva nu. Şi bineînţeles tot ce a văzut era în aşa fel aranjat în cât să impresioneze. Fabrica model avea lucrători dresaţi, gata să jure că nicăeri în lume nu este mai multă fericire ca în Rusia; satul model oferea aceleaşi mijloace de convingere; ferma model trăia pe aceiaşi minciună. Un pas dincolo de ele şi cercetătorul ar fi putut vedea marea, imensa deosebire între ceeace văzuse şi ceeace este în realitate. Din acest

BCU Cluj / Central University Library Cluj

punct de vedere declarațiunile refugiaților de peste Nistru sunt și rămân adevăratele documente asupra situației din Rusia pe care conducătorii roșii o ascund cu multă grije privirilor iscoditoare ale streinătății.

— Am fugit din Rusia, de frica morții, îmi spunea un biet țăran refugiat.

In aceste cuvinte se cuprinde toată tragedia disperărei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PLANUL PE CINCI ANI

Ca să se înţeleagă mai bine ceeace ar părea chiar neverosimil din întregul material informativ cules asupra Rusiei de astăzi, este nevoie de o scurtă expunere asupra planului pe cinci ani, în care Stalin, autorul lui, crede că a descoperit formula prin ajutorul căreia va deslega problema economică de care depinde triumful ideilor sovietice.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bolşevicii punând mâna pe putere, în Octombrie 1917, au aplicat un aşa zis comunism de război până în anul 1921 când, făcând bilanţul, au văzut că, în faţa rezultatelor dezastruoase, este nevoie de o schimbare de front în senzul admiterei unor excepţiuni, unor derogări, dela norma adoptată

pentru distrugerea totală şi sistematică a vechei organizări economice.

S'a început deci prin a se autoriza comerţul liber, interzis formal până atunci, şi prin sprijinirea gospodăriilor individuale ţărăneşti, care erau lipsite de orice organizare.

Incetul cu încetul însă sovietele s'au văzut în faţă cu o situaţiune în discordanţă cu ideile comuniste. Pe deoparte nepmanii — adică negustorii, la oraşe, pe de altă parte culacii, gospodarii înstăriţi, la sate şi-n general, pretutindeni o mică burghezie cu veleităţi de emancipare inspirau temeri serioase pentru soarta reformelor urmărite de soviete.

Starea aceasta de lucruri nu convenea proletariatului care cerea cu totul altceva.

Hotărât să introducă prin orice mijloace şi cu orice preţ marxismul integral în vasta Uniune sovietică, Stalin adoptă într'o noapte planul pe cinci ani elaborat de o comisiune numită

Glosplan. Planul pe cinci ani deveni programul de lucru pentru întreaga gospodărie sovietică, supusă deatunci încoace directivelor statului, în cele mai mici amănunte şi în vederea realizării unor progrese rapide care să compenseze deficitele trecutului retardatar al fostului imperiu.

Baza planului pe cinci ani este urgenţa, ritmul accelerat, executarea ultra rapidă, în faţa cărora orice alte consideraţiuni trebuesc dispreţuite. Viaţa omului contează prea puţin, ba chiar de loc, în raport cu minunile ce ar trebui să rezulte din aplicarea acestui fantastic plan de lucru. Ba chiar urgenţa a fost împinsă atât de departe în cât din cei cinci ani prevăzuţi în plan s'a mai tăiat unul, hotărându-se ca executarea lui să se facă până în anul 1932 deşi termenul expira în anul 1933. Ritmul a trebuit deci să devie şi mai accelerat!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De aceea lupta de distrugere s'a început pe faţă, violent, dintr'odată,

imediat după decretarea planului. Nepmanii au fost desființați; contra culacilor se duce încă și astăzi lupta de exterminare, aceștia opunând o îndârjită rezistență ofensivei deslănțuită contra lor.

Planul pe cinci ani prevede industrializarea totală a Rusiei odată cu colectivizarea proprietății ei rurale. Lupta între individ și stat este dârză. Individul încearcă să-și apere drepturile, statul sovietic continuă să-l despoae. De aci răscoale în mai toate regiunile, ciocniri sângeroase, încăerări, cărora le pune capăt doar tunul și mitraliera.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sovietele trâmbițează succesul aproape desăvârșit al planului pe cinci ani, deși nici pe departe prevederile lui nu s'au realizat. Ele vorbind de elanul eroic al sforțărilor creatoare ale proletariatului și de dificultățile uriașe care au fost învinse permițând executarea planului într'un timp mai scurt decât cel stabilit, nu fac decât să ne fixeze asupra mijloacelor de teroare

ce s'au întrebuinţat, pentru reuşita parţială a lui.

Primul an de aplicare a planului n'a dat rezultatele scontate. De aceea propaganda pentru aplicarea lui s'a intensificat, odată cu apăsarea călcâiului lui Stalin pe grumajii poporului. S'a căutat deci să se câştige, în anul al doilea, ceea ce se pierduse în cel dintâiu. Ritmul s'a accelerat, teroarea s'a înteţit împotriva celor ce se opuneau edificării socialiste, înţelegându-se prin vrăjmaşi ai acesteia, întregul popor rus care era acuzat de rezistenţă şi de sabotaj contrarevoluţionar.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru industrializarea Rusiei, sovietele au jefuit populaţiunea rurală căreia i-a luat dela gură ultima bucăţică de pâine; pentru colectivizare a întrebuinţat numai teroarea.

Când vedem scriindu-se în presa şi literatura rusă sovietică despre „mersul victorios al edificării socialiste", despre „mâna tare a dictaturei proletare" şi despre „mijloacele prin care s'au

extirpat sute, mii şi zeci de mii de saboteuri prin ajutorul tribunalelor sovietice", oricine va înţelege ce prăpăd a fost în Rusia, cât sânge s'a vărsat şi se varsă încă, pentru o utopie, pentru o poruncă a tovarăşului Stalin şi a celorlalţi tovarăşi ai lui dela conducerea Uniunei Sovietice. Şi este de menţionat fără a comenta, sprijinul financiar pe care l'au acordat planului pe cinci ani, unele state capitaliste, fie sub formă de împrumuturi de miliarde, fie prin investiri de capitaluri în industria sovietizată, ale cărei ţeluri ar fi trebuit dinpotrivă să dea de gândit acelora cari au ajutat-o din afară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru a justifica crimele săvârşite în numele realizărei planului pe cinci ani, sovietele au născocit comploturi contrarevoluţionare, aplicându-le sancţiunea capitală.

„In lupta pentru planul de cinci ani, — scrie Grinko — în lupta pentru edificarea socialistă, partidul comunist dă lovituri nemiloase şi ireparabile nu

numai adversarilor ci şi elementelor ezitante, care, chiar în rândurile partidului şi ale clasei muncitoare, reflectând presiunea inamicilor de clasă, caută să facă partidul a devia din calea adevărată care duce la edificarea socialistă".

Inchipuiască-şi oricine ce se poate întâmpla într'o ţară în care, pivotul esenţial pe care este aşezată organizarea economică şi politică, constă în dictatura proletariatului, adică în concentrarea în mâinile acestuia, a puterii politice, şi mai ales când această dictatură se exercită de 16 îndivizi cari fac experienţa cea mai îndrăsneaţă cunoscută în istorie asupra unui popor de 160 milioane de suflete.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vom vedea în rândurile care urmează cum se exercită această dictatură.

Succesul planului pe cinci ani, este astăzi contestat de toată lumea, deşi, printr'o publicitate intensă, sprijinită pe neadevăr, sovietele mai încearcă să-l prezinte ca un triumf al lor şi al

„conştiinţei revoluţionare" a celor una sută şase zeci milioane de muncitori puşi să-l execute cu sacrificiul vieţei lor.

In adevăr, nu cine a vizitat în trecere Rusia, ci cel care a trăit în ea, cunoaşte până la ce punct au putut realiza sovietele prevederile planului pe cinci ani, dar mai cu seamă câte eforturi le-au trebuit ca să evite catastrofa nereuşitei totale a acestei anarhii economice eşite din creerul unor doctrinari setoşi mai mult de sânge, decât de a vedea perfectându-se edificarea socialistă marxistă, într'un tempo bruscat până la nebunie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Concentraţi asupra cantităţei, conducătorii sovietelor au desconsiderat calitatea, obţinând, aritmetic, în anumite ramuri industriale, oare care avantajii cari însă nu le-au putut folosi nici înăuntru, nici în afară. Dovada a făcut'o sub acest din urmă aspect, dumpingul sovietic, eşuat pe toată linia.

In interior, producţia nu a acoperit necesităţile consumului, iar în afară nu

a satisfăcut condițiunile unor mărfuri căutate.

In schimb, frenezia debutului planului pe cinci ani, a năucit spiritele, făcându-le să creadă în miracolul transformării subite, pentru ca apoi ele să vadă că totul este pierdut. Astăzi puțini, foarte puțini, și numai teoreticianii de comandă sau acei cari din laşitate sunt mercenarii propagandei sovietice mai stărue în a afirma că planul pe cinci ani este în plin mers și că prima etapă cincinală se va sconta cu o formidabilă victorie a marxismului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lăsând la o parte considerațiunile teoretice sub cari se camuflează o dureroasă realitate, viața însăși la care se aplică experimentarea comunismului integral, prezintă nu simptome de oboseală ci semne categorice de înfrângere.

Este o progresie aritmetică a producției, dar este și una geometrică a descurajărei. Spiritele simt apropierea dezastrului final. Foametea le vorbește instinctiv, chemându-le la realitate.

Somajul, împotriva căruia s'au concentrat toate preocupările sovietelor, face ravajii tot mai mari. In industrie nu este de lucru pentru toţi muncitorii. Marile stabilimente industriale concediază zilnic sute şi mii de lucrători. Numai în fosta capitală a Rusiei sunt astăzi aproape o jumătate de milion de muncitori fără lucru. Toate celelalte centre industriale înregistrează un număr crescând de şomeuri. Metalurgia ţine recordul concedierilor, atât din lipsa materilor brute cât mai cu seamă din lipsa comenzilor.

Somajul muncitorilor industriali măreşte contigentul oamenilor fără ocupaţiune şi fără posibilitate de trai. Străzile marilor centre populate sunt tixite de flămânzi cari cer pâine. Alături de ceilalţi desmoşteniţi ai soartei, de vagabonzi, copii abandonaţi, pungaşi şi criminali, corul foamei devine tot mai tare, tot mai sinistru.

La sate, tortura răreşte rândurile colectivizaţilor cari fug în neştire,

nimerind la oraşe unde îi aşteaptă o viaţă şi mai chinuită.

Sovietele au înăsprit regimul. Nimeni nu are voe să se mişte dela ţară la oraş, sau viceversa.

Dreptul la viaţă nu cunoaşte însă zăgazuri. De aceea lupta dintre cele două forţe — autoritatea sovietică uzând de teroare şi poporul care vrea să nu moară — este acerbă, sângeroasă.

Stalin are dreptul însă să asiste mulţumit la această încăerare fiindcă ea îi evocă trăinicia şi puterea „vasului socialist care tae, cu încredere valurile oceanului capitalist pentru a naviga spre un Octombrie mondial".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

COLECTIVIZAREA

După ce Stalin a decretat planul de colectivizare, dreptul omului de proprietate asupra pământului sau altor bunuri a dispărut. Avutul omului a trecut în proprietatea şi folosinţa statului, care exploatează după principiile extremiste fără a mai ţine seama de nevoile de trai ale individului, considerat de aci înainte drept instrument în realizarea năzuinţelor sovietice. Pământ, vite, clădiri, braţe omeneşti au fost confiscate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Inainte de aplicarea planului de colectivizare mai existau răzleţe proprietăţi individuale. Ele erau însă considerate drept excepţiuni primejdioase pentru socotelile comuniste şi de aceea se porni război împotriva lor. Căci

omul legat de pământul lui vădea o adversitate din ce în ce mai mare față de comunizare. Această atitudine din ce în ce mai accentuată a proprietarilor individuali contra comunizărei accelerâ ritmul reformei spre colectivizare. Şi prima lovitură fu dată culacilor, adică acelor țărani gospodari care puteau deveni duşmanii bolşevismului.

La început guvernul sovietic n'avu curaj să ia măsuri directe de deposedare contra culacilor. Recurse deci la biruri. Povara acestor biruri era aşa de mare încât foarte repede înfrânse cerbicia culacilor, care-şi perdură încetul cu încetul avutul lor, pământuri şi vite. Cea mai slabă opunere era aspru reprimată. Iar răzvrătirile erau pedepsite cu pedeapsa capitală sau în cel mai fericit caz cu deportarea în Siberia.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Socializarea agriculturei dădu culacilor lovitura de moarte. Pământurile li s'au confiscat, vitele asemenea, iar

casele le fură dărâmate. Chiar familiile lor au fost risipite pe toată întinderea republicei. Rămaşi fără adăpost, fără familii, fără pământ şi fără libertate nenorociţii aceştia pribegesc şi nimeni nu are voe să-i ajute sau să-i găzduiască. Căci cine le întinde o mână de ajutor este aspru pedepsit.

Avutul confiscat a fost dat colectivităţii. Statul şi-a rezervat dreptul de administraţie şi control asupra bunurilor confiscate. Agenţii G. P. U-lui supraveghează stricta aplicare a acestui plan. Gospodăria individuală a dispărut. Astăzi nu mai sunt decât fermele de stat şi colectivităţile sau colhozurile. Către aceste două creaţiuni pur sovietice s'a îndreptat toată atenţiunea şi tot efortul guvernului din Moscova. Ele sunt sortite să aducă triumful reformelor comuniste, care până acum n'au dat rezultatele urmărite.

Ferma de stat sau sovkhozul funcţionează după cele mai rigide prescripţiuni sovietice. Ele trebue să fie „uriaşe

fabrici de cereale" sau „colosale creşcătorii de vite".

Totul este etatizat, dela inventar până la braţe. Şi totul trebue făcut după indicaţiunile guvernului. Astăzi sunt în Rusia câteva sute de ferme de stat posedând fiecare zeci şi sute de mii de hectare de pământ în urma confiscărilor proprietăţii individuale. Se înţelege ce viaţă duc nenorociţii de muncitori care efectuiază treburi sub presiunea unor agenţi a căror unică ţintă este să stoarcă la maximum vlaga omului, pentru triumful panului pe cinci ani căruia Stalin îi sacrifică astăzi forţele unui popor îngenuchiat!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ferma de stat sau *Sovkhozul* este organizată după normele exploatărilor industriale. Muncitorii agricoli duc o viaţă militară, sub cea mai strictă şi rigidă disciplină, departe de femeile şi copiii lor. Sub conducerea unor ingineri streini, a căror situaţiune este cu totul privilegiată, având locuinţe aparte şi lefuri foarte mari, toată această

lume necăjită trebue să se supună dresajului. Acest dresaj consistă în inițierea în tainele mașinismului care tinde a înlocui mâna de lucru. Bietul plugar trebue să devie vrând nevrând, mecanic, și dacă nu poate, sau dacă din nedibăcie strică mașina care i-a fost încredințată, este acuzat de sabotaj și i se aplică pedeapsa gradată — dela suprimarea temporară a rației de hrană la deportare, după gravitatea cazului, apreciată de comitetul de conducere al sovkhozului local.

Biblioteca Centrală University Library Cluj

Munca omului este exploatată câinește. Rusia trebue să câștige în cinci ani, atâtea secole de întârziere.

Planul cincinal fixează fiecărei ferme programul de lucru și cantitatea de produse ce trebue să dea într'un an, iar ferma, impune muncitorului să efectueze munca, pentru a corespunde programului ordonat de centru.

Alături de aceste ferme de stat; omul trăește în plină colectivizare. Proprietatea individului a fost comunizată.

La început colectivităţile s'au constituit cu forţa, şi cu sacrificarea multor vieţi omeneşti. Nici o consideraţie de umanitate n'a făcut pe Stalin să şovăe. Viaţa omului nu preţuia nimic în faţa planului cincinal de al cărui succes conducători Rusiei cred că-şi pot lega propria lor soartă.

Sovietele au procedat cu viteză. Unde se manifesta o rezistenţă oare care, se trimetea imediat o brigadă comunistă, având misiunea să înfăptuiască, cu orice preţ, fie sovkhozul, fie colectivitatea. Orice opunere era reprimată în sânge: Tunul şi arma stau la temelia nouei instituţiuni de fericire umană.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar cu acest sistem cursese prea mult sânge, ceea ce a determinat o schimbare de metodă. Sovietele în faţa rezistenţei au recurs la o stratagemă: a lăsat liberă exploatarea proprietăţii individuale, dar a scos pe proprietarul respectiv de sub protecţia statului, adică i-a răpit dreptul la hrană, prin refuzul de a i se da cartelă de aprovizionare.

Astfel că, pe deoparte trebuind să suporte biruri grele — excepţionale pentru proprietarii individuali — şi pe de altă parte lipsit de cele necesare, fiindcă recolta i se rechiziţiona de stat, omul a trebuit să capituleze şi să intre în colectivitate. Dacă însă opunerea cuiva lua forme mai accentuate, se găsea ultimul remediu: deportarea sau împuşcarea. Kolhozul s'a clădit astfel pe sânge, fără ca, măcar, după cum vom vedea, să fi dat rezultatele scontate de iniţiatorii lui.

Babeş-Bolyai University Library Cluj

In sistemul Kolhozului, toţi trebue să pue la masa comună avutul lor, şi toţi trebue să se supună dispoziţiunilor luate de guvernul sovietic. Programul de lucru se fixează de sovietul local şi cu votul celor colectivizaţi. Dar cine oare ar îndrăsni să opue un veto sau să-şi exprime măcar o părere? Ori ce obiecţiune este considerată răsvrătire şi ori ce opunere este taxată drept mişcare contrarevoluţionară şi pedepsită ca atare.

Pentru constituirea unui colhoz se procedează astfel: Dela centru apare un delegat al guvernului, însoţit de o echipă de comunişti. Se ia în primire tot avutul după ce se face un inventar amănunţit al lucrurilor colectivizate. Apoi sovietul satului fixează valoarea bunurilor rechiziţionate, şi dă în schimb fostului proprietar un bon. Lucrurile rechiziţionate sunt strânse pe categorii şi depozitate în locuri anumite. Vitele sunt strânse la o laltă şi devin colective, ca şi păsările din bătătura omului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cel intrat în colectivitate primeşte un carnet individual de muncă, pe care supraveghetorul colhozului îl vizează în fie care dimineaţă. Aceeaşi viză o pune şi seara când constată câte ore de muncă a efectuat muncitorul. La sfârşitul anului se face socoteala generală, adică se calculează orele de muncă prestată efectiv şi beneficiul ce se cuvine fiecăruia. Acest beneficiu va reprezenta în prim rând dobânda la capitalul investit

(lucrurile rechiziţionate şi evaluate în bani) şi apoi salariul pe oră, stabilit după recolta obţinută.

Colectivităţile sau colhozurile sunt conduse în fiecare sat de câte 40—50 funcţionari sovietici. Aceştia exercită cea mai cumplită teroare asupra satului, ei având puteri discreţionare şi drepturi nelimitate. Hotărârile sovietului care conduce colhozul sunt definitive şi executorii. Nici o cale de atac împotriva acestor hotărâri nu există. Ba din potrivă; dacă cineva ar protesta împotriva unei măsuri, fie şi în forma cuviincioasă a unei plângeri adresată autorităţilor superioare sovietice, îşi riscă viaţa. Acest procedeu ar fi considerat nu numai ca un ultraj adus funcţionarului sovietic, dar ca o demonstraţie contra planului cincinal al cărui succes se urmăreşte peste orice consideraţiune de umanitate şi de dreptate socială. Se înţelege dela sine că pe spinarea miilor de oameni reduşi la sclavie trăeşte o viaţă fără

BCU Cluj / Central University Library Cluj

griji liota funcţionarilor sovietici cărora li se acordă o încredere cu atât mai mare cu cât dovedesc că ştiu să asuprească şi să tortureze mai mult pe robii colectivizaţi.

Sovietele s'au întors astfel la vechea sclavie după ce veniseră în numele drepturilor omului agitând stindardul libertăţilor individuale. Ţăranul a fost legat de pământul care nu mai este al lui ci al colectivităţii; căci nici un ţăran nu are voe să părăsească colectivitatea din care face parte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gospodăriile individuale care au mai scăpat sunt prădate de membrii colectivităţii. Iar oamenii care au dosit vre-o vită spre a se servi în ascuns îşi primesc numai de cât pedeapsa. Agenţii poliţiei n'au alt-ceva de făcut de cât să descopere asemenea contravenţiuni. Şi pentru ca să se vadă cât de departe merge această prigoană este suficient să arăt că sovietele au decretat pedeapsa cu moartea pentru toţi acei cari îşi înstreinează sau omoară

vitele pentru a nu le da colectivității.

Viața în colectivitate este o viață de silnicie.

In fața casei colective oamenii trebue să se adune imediat ce agentul sovietic sună adunarea. Semnalul se dă bătându-se într'o șină de fer atârnată în fața casei colective. Oficiul acesta este îndeplinit de secretarul colhozului.

Muncitorii trebue să se adune imediat. Se face apelul nominal al muncitorilor. Ori-ce absență este înregistrată și dacă nu este motivată serios se pronunță pedeapsa proporțională cu gravitatea vinei. De obicei, pedeapsa pentru o absență nemotivată este refuzul sovietului de a-i da mâncare pe o zi, două sau mai multe. Cel pedepsit astfel trebue însă să-și găsească hrana aiurea. Și se înțelege cum. Omul ia dela alți, pe ascuns sau pe față. Dar acest lucru se întâmplă în mod obicinuit, fiindcă în regulă generală omul colectivizat nu are ce să mănânce și

BCU Cluj / Central University Library Cluj

se repede unde nimereşte, să fure şi să prade. Incăerările din această pricină sunt frecvente; unii fură, alţii îşi apără ce mai au. Furtul pentru satisfacerea nevoei de a trăi nu este pedepsit. Din acest punct de vedere bolşevicii sunt consecvenţi: apreciază omeneşte dreptul de a potoli foamea chiar când răpeşti pâinea dela gura altui flămând.

In Rusia sovietică sentimentul de omenie a dispărut. Nu mai avem aface cu oameni, ci cu fiare. Chiar în sufletele cele mai cinstite şi mai bune au pierit sentimentele nobile. Nu mai este omenie, nu se mai cunoaşte ce este mila, nici ospitalitatea. Fiecare pentru el. Homo homini lupus!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

După ce muncitorii s'au adunat şi s'a făcut apelul, o pornesc la muncă sub conducerea unui staroste sovietic care le dă pe teren toate indicaţiile, fixând fiecăruia porţiunea de pământ ce trebue să lucreze în atâtea ore. La început se muncea numai cinci ore

pe zi. Dar munca era nespornică după cum se întâmplă cu ori-ce muncă făcută fără tragere de inimă şi fără sentimentul recompensei. Când s'a constatat că munca efectuată în aceste condiţiuni nu a dat rezultatele scontate, orele de lucru au fost sporite întrebuinţându-se în acest scop mijloace noi de presiune şi de teroare. In cele din urmă s'a lăsat la latitudinea administraţiilor colhozelor durata muncei.

De-acum înainte omul trebue să muncească nu atâtea ore pe zi, ci atât cât i se fixează de soviet. Şi în realizarea planului pe cinci ani se cere omului ultima sforţare. Muncitorilor li se arată o suprafaţă de pământ care trebue muncită. Această muncă trebue efectuată în atâta timp. Brigada de lucru căreia i s'a dat această muncă trebue s'o execute muncind zi şi noapte neîntrerupt şi fără adaus de plată, în hrană bine înţeles. Căci muncitorului din colectivitate nu i se plăteşte în bani, de care nu s'ar putea de altfel folosi —

întrucât comerțul este mort și n'ar avea de unde să-și cumpere cele trebuincioase — ci în natură, după aprecierea sovietului care îi eliberează bonuri. Cu aceste bonuri muncitorul se prezintă depozitului local și-și procură lucrurile strict necesare, bineînțeles în cantități care nu-i sunt de ajuns, și anume: pâine, sare, îmbrăcăminte, chibrituri, tutun, petrol, etc.

Când se simte lipsă de brațe într'o altă regiune, fie ea cât de îndepărtată, colectivitatea care are un plus de brațe trimete acolo un număr de oameni cu titlu de împrumut. Se face astfel schimb de muncitori ori de câte ori se simte nevoia și chiar când sovietul local ar vrea să se scape de anumite elemente.

La sfârșitul anului se impută fiecărui muncitor toate stricăciunile făcute mașinilor ce i-a fost date în primire, această reținere fiind un adaus la pedepsele ce i s'au aplicat imediat după săvârșirea faptului.

Asemenea pedepse se înregistrează zilnic, încă de când sovietele au înzestrat colhozurile cu tot felul de maşini agricole pe care neîndemânarea ţăranilor le-a deteriorat de cele mai multe ori înainte de a fi puse în funcţiune.

Cu mijloacele de constrângere întrebuinţate de soviete pentru realizarea planului cincinal îşi închipue oricine că nimeni nu poate munci cu tragere de inimă. Pământurile rămân pârloagă pe întinderi considerabile, iar acolo unde se lucrează, cultura lasă de dorit. Fără sentimentul proprietăţii şi mai ales fără acela al răsplatei, căci omul este nevoit să lucreze ca vita, munca nu poate avea spor ori cât de aspre ar fi pedepsele aplicate recalcitranţilor. Cât despre însămânţări ele se fac tot atât de greu şi de defectuos mai ales din lipsa sămânţei. Lipsa sămânţei este din ce în ce mai simţită şi aceasta din pricina sovietelor care în urmărirea succesului planului cincinal obligă fer-

mele şi colectivităţile să verse în magaziile statului, în centre anume fixate, toate produsele, neavând dreptul să reţie pentru ele decât strictul necesar pentru sămânţă şi hrană. Ori, cum acest strict necesar este fixat la minimum posibil, se înţelege că nu satisface nevoile de trai, aşa în cât colectivitatea ia şi din stocul rezervat însămânţărilor, ceeace explică deficitul cantităţilor pentru însămânţări.

In hambarele colectivităţilor nu sunt cereale. Iar desorganizarea transporturilor face ca în foarte multe centre să zacă, păzite de trupele sovietice, mici cantităţi de cereale destinate exportului.

Sovietele preferă să le lase să se strice de cât să le dea oamenilor pentru satisfacerea nevoilor lor de viaţă. Căci planul cincinal nu cunoaşte de cât un singur lucru : triumful unei idei chiar când ar fi să fie sacrificate sute de mii de vieţi. Este doară în joc onoarea comunistă şi tenacitatea în

aplicarea teoriilor economice celor mai îndrăsneţe pe care le-a experimentat vreodată omenirea.

Dar strigătul disperării prinde a se auzi tot mai bine. Desele răscoale ale satelor împotriva colectivizării au pus pe gânduri guvernul din Moscova. Ţipătul **„Vrem pâine"** se aude tot mai lămurit, tot mai stăruitor. Şi cu toate acestea în loc de pâine se trimit oamenilor gloanţe. Aşa înţeleg sovietele să tranşeze toate chestiunile mari. Câte vieţi omeneşti nu au perit ca pedeapsă pentru curajul de a fi cerut pâine !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Săteanul care a îndrăznit să crâcnească este, în cazul cel mai fericit pentru el, deportat în Siberia, unde zeci de mii de condamnaţi ispăşesc vina de a se fi rostit împotriva conducătorilor de azi ai Rusiei.

Pe jos, sau în trenuri de marfă, ei merg zile şi nopţi în şir spre acea imensă puşcărie care trebue să le fie şi mormânt. Acolo, formând brigăzi de câte o sută de inşi sunt puşi să despădu-

rească imense întinderi masive forestiere într'un timp determinat. Cele mai înspăimântătoare mijloace de teroare sunt întrebuinţate contra nenorociţilor cari, sfârşiţi de puteri nu pot executa programul de lucru ce li s'a dat. Călăul bolşevic nu are nici un sentiment omenesc. Bate până la sânge şi omoară când vrea. Nimeni nu-i va cere socoteală, ba din potrivă, el este felicitat şi recompensat pentru zelul ce a depus spre desăvârşirea idealului extremist.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Doi tineri, dintre cei refugiaţi : mi-au istorisit dramatica lor evadare din Siberia. Deşi ştiau că încercarea lor nereuşită ar fi însemnat moartea, au preferat-o. Numai o putere supraomenească ar mai fi îndurat chinurile morale şi fizice la care sunt supuşi bieţii deportaţi. Nici respect pentru făptura omenească, nici compătimire. Dar paznicul bolşevic vrea sânge, oroare, desnădejde, chin. Pentru desfătarea lui provoacă de cele mai multe ori pe

câte un nenorocit, şi-şi poate astfel mulţumi apucăturile lui crude şi instinctul lui de bestie.

Aceşti tineri care mi-au povestit evadarea lor mi-au arătat şi de ce fuseseră deportaţi în Siberia.

S'ar părea de necrezut ceiace mi-au spus dar sinceritatea ochilor, simplitatea lor, mi-au dat credinţa că ei nu pot, nu ştiu să mintă. Prea era mare suferinţa lor ca s'o mai exagereze în neadevăr.

— „Sovietele, îmi spune unul din ei, au adus fel de fel de maşini agricole şi instrumente moderne pentru munca câmpului. Dar noi nu eram obicinuiţi cu ele şi de aceia întrebuinţam tot uneltele cu care eram obicinuiţi. Sovietul ne dedea ordin însă să muncim cu ele.

Ne supuneam. Dar, din nenorocire, unele din ele se stricau în mâinile noastre şi atunci pedeapsa era gata. Eu am fost făcut vinovat de trădare fiindcă am stricat o secerătoare şi drept

BCU Cluj / Central University Library Cluj

pedeapsă am fost deportat în Siberia. La fel s'a întâmplat tovarăşului meu de aci, care şi el a stricat nuştiu ce la o secerătoare".

In realitate toate acestea sunt pretexte: Sovietele au nevoie de braţe care să le exploateze gratis întinderile forestiere din Siberia pentru ca apoi să poată inunda pieţele streine cu lemnăria rusească şi să facă a se crede în reuşita planului cincinal.

Dumpingul sovietic ascunde astfel cea mai cumplită tragedie, regizată cu ferocitate dela Moscova, unde apostolii carităţii şi ai înfrăţirei universale pun vecinic în mişcare rezorturile celei mai mari terori pe care a cunoscut-o lumea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VIAȚA IN FABRICI

Să încercăm să urmărim, după declarațiunile făcute de o parte din refugiații cu care am stat de vorbă, și viața ce se desfășoară în fabricile rusești. Urmărind viața acestora ne vom putea face o idee adevărată despre starea de lucruri din Rusia sovietică, fiindcă în numele acestor muncitori s'a agitat drapelul roșu al internaționalei și s'a așezat noua organizațiune socială cu care propaganda sovietică vrea să amețească lumea muncitoare, presentând situația din republica anarhiei drept maximum de fericire umană, economică și socială.

Dintre cei cu care am vorbit, după refugiul lor de peste Nistru, unii au fost sinceri, alții poate că au vrut să

ascundă adevărul. Confruntările pe loc ne-au dus însă la o apropiere cât mai mare de adevăr. Am reţinut punctele în care se mărturisia un deplin acord şi am înlăturat tot lestul contrazicerilor pentru a ne înfăţişa cât mai limpede frământarea sângeroasă în care se zbate muncitorimea rusă.

Organizarea muncii în fabrici s'a început în plină anarhie, pentru ca treptat să se injecteze cât mai multă disciplină şi severitate, în special odată cu decretarea planului pe cinci ani. Astăzi, foarte puţini muncitori trăesc bine şi aceştia sunt privilegiaţii care militează în partidul comunist. Marea majoritate a lumei muncitoare o duce foarte greu fiind lipsită de cele strict necesare traiului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S'a procedat prin restrângerea numărului orelor de lucru la cinci pe zi şi s'a ajuns apoi la munca silnică de câte şapte, opt şi nouă ore pe zi, cu un repauz de o jumătate de oră la prânz. La aceste ore se adaugă şi cele suplimentare pentru efectuarea

programului de lucru supraîncărcat din ultimul timp. Sovietele urmărind sporirea producţiei, fac abstracţie de puterile de muncă ale individului căruia îi cere chiar sacrificiul sănătăţii şi al vieţei. Se munceşte astfel şi ziua şi noaptea, printr'un sistem de rotaţie care nu ţine seama decât de randement, fără nici o consideraţiune pentru dreptul la repauz al muncitorului. Şefii brigăzilor de lucru, care nu sunt de cât agenţii guvernului, întrebuinţează toate mijloacele pentru a obţine un randement cât mai mare. Lucrătorul a devenit un adevărat sclav.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Toată lumea, la început, când regimul sovietic, prin propaganda lui extraordinară arătă binefacerile pe care doreşte să le impue muncitorimii a avut dreptul să-şi facă iluzii. Pe zi ce trece însă lumea muncitoare se afundă într'o descurajare şi desnădejde tot mai mare.

Muncitorul intrând dimineaţa în fabrică îşi lasă acasă familia lipsită de cele trebuincioase. Femea este şi ea

obligată să lucreze, dacă nu are copii, sau dacă copiii i-au fost luaţi de stat „sub ocrotire“ spre a fi crescuţi în comun.

Din punct de vedere al salarizării nu se aplică un tratament egal pentru toţi. Muncitorii sunt selecţionaţi după însuşirile şi pregătirea fiecăruia. Unora li se plăteşte mai mult altora mai puţin. Criteriul este bunul plac al tovarăşilor conducători. Astfel sunt muncitori plătiţi cu 90 de ruble pe lună, alţii cu 150—200 ruble pe lună şi chiar cu 400. Aceştia sunt aşa zişii şefi de ateliere care au conducerea şi supravegherea technică şi politică a atelierului. In sfârşit vin inginerii în majoritatea cazurilor germani, cari primesc salarii atingând şi 2000 de ruble lunar.

BCU Cluj / Arhiva Virtuală Libraria Cluj

Executarea programului de lucru trebue să fie punctuală. Se fixează cantitatea de produs într'un anumit timp, şi ordinul trebue executat, fără discuţiune, fără şovăire. Dacă uzina

este în întârziere în raport şi cu prescripţiunile planului cincinal şi cu alte uzine, se trimet echipe volante de lucru — aşa zisele brigăzi model — care, împreună cu muncitorii respectivi ai uzinei vor desăvârşi lucrarea ordonată.

Munca excesivă din fabrici sleieşte zi cu zi forţele muncitorului.

Fiecare întreprindere este condusă, cu puteri aproape discreţionare, de câte un comitet diriguitor, compus din trei membri, care au şi o mare răspundere faţă de conducerea centrală a statului. Dintre aceştia trei, unul şi anume directorul politic, are însărcinarea să vegheze la stricta aplicaţiune a legilor şi regulamentelor sovietice dar mai ales să exercite funcţiunea de poliţist şi informator. El raportează centrului atmosfera politică a întreprinderei.

Vine apoi directorul technic al întreprinderei. Acesta trebue să fie inginer, de naţionalitate rusă. In sub-

ordinele lui sunt toţi ceilalţi ingineri folosiţi de întreprindere.

In sfârşit, cel de al treilea din comitetul de conducere este preşedintele sovietului fabricei, al cărui aviz este obligatoriu pentru ori ce hotărâre s'ar lua în interiorul uzinei, fie în ce priveşte lucrul, fie în ce priveşte viaţa muncitorului.

S'ar părea că avem aface cu un sistem convenabil muncitorilor din momentul ce orice chestiuni care-i interesează, trec în prealabil prin sovietul fabricei reprezentat prin preşedintele din comitetul de conducere al acesteia. In realitate însă hotărârile se iau peste capul muncitorului şi iată cum :

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se pune în discuţiunea sovietului uzinei o chestiune oarecare. Hotărârea sovietului devine obligatorie pentru preşedinte care trebue s'o susţie şi s'o impue comitetului de conducere al fabricei. Când chestiunea respectivă ce urmează a fi pusă în discuţiunea sovietului trebue să-şi primească soluţiunea pe care ar

vrea-o guvernul — soluțiune care ar fi în contradicțiune cu dorința muncitorilor din uzină — președintele sovietului pune în așa fel problema încât să lase pe muncitori să întrevadă că nici o obiecțiune nu-i admisibilă. Procedeul este oarecum ingenios. Președintele, după ce expune chestiunea, roagă pe cei care sunt contra să ridice mâna în sus. Cine ridică mâna, este notat și mai curând sau mai târziu — experiența a dovedit — consecințele nu întârzie să se producă. In felul acesta se pot lua hotărâri chiar contra intereselor muncitorilor, fără ca aceștia să poată obiecta că n'au fost consultați sau că s'a decis contra voinței lor.

Să luăm un exemplu: Direcțiunea politică a unei uzine, făcându-și socotelile și constatând un deficit, vrea să opereze o scădere a salariilor. Se convoacă sovietul uzinei și se pune chestunea în discuțiune. Cu sistemul de mai sus, toți muncitorii vor fi de acord că salariile trebuesc scăzute, deși sunt

salarii de mizerie. Guvernul central poate deci afirma sus şi tare că nimic nu se face fără voinţa suverană a poporului!

In modul acesta sovietele uzinelor acoperă „cu entuziasm" împrumuturile de stat pentru reuşita planului cincinal şi-şi sacrifică ultima bucăţică de pâine „prin libera exprimare a voinţei individuale".

La începutul revoluţiunei hotărârile se luau prin vot invers: ridicau mâinile în sus cei care erau pentru; cei care erau contra rămâneau în minoritate. Inversându-se sistemul nimeni nu mai poate fi contra.

BCU Cluj / Central University Library, Cluj

Pentru stimularea muncei se aplică două sisteme: pedeapsa şi recompensa. Pedeapsa pentru muncitorii recalcitranţi, leneşi sau nespornici şi recompensa pentru cei care dau dovada unui exces de zel. Printr'o vastă publicitate se aduce la cunoştinţa publicului uzinele cele mai vrednice şi se denunţă cele mai înapoiate. Se fac grafice ilustrând

mersul progresiv sau regresiv al producţiei. La intrarea tuturor uzinelor, fabricilor, întreprinderilor etc. se pun anumite embleme simbolizând avântul sau întârzierea. Celor mai sârguitoare întreprinderi li se conferă, emblema reprezentând un avion; apoi în ordine descrescândă, un automobil, o locomotivă, un măgar, o cămilă şi un melc, Aceleaşi embleme se pun şi pe ateliere, după stadiul în care se găsesc faţă de prescripţiunile planului cincinal.

Dar se acordă recompense şi sub alte forme: ele sunt însă cu totul excepţionale şi de ele se bucură partizanii hotărâţi ai regimului. Acestora, dacă sunt muncitori în vre-o uzină şi dacă au rapoarte favorabile, li se dă câte o locuinţă cu atât mai confortabilă cu cât individul ocupă un loc mai însemnat în erarhia comunistă.

Pedepsele se dau fie imediat, fie la sfârşitul anului. Pedeapsa imediată este diminuarea raţiei de hrană sau dacă

vina este mare se avizează asupra pedepsei de rigoare.

La sfârşitul anului, toţi muncitorii unei întreprinderi dau sovietului fabricei socoteala faptelor săvârşite. Sovietul se pronunţă fie asupra pedepselor de aplicat fie asupra recompenselor de acordat. Ca pedeapsă minimă este retrogadarea şi perderea salariului temporar; ca recompensă se acordă avansarea în grad şi în salariu.

Cu această ocaziune se varsă toată ura unora contra altora. Delaţiunea lucrează activ. Şi cine ştie să pârască mai bine, înseamnă că a ştiut să spioneze mai tare aşa în cât merită întreaga solicitudine a direcţiunei politice, care acordă o deosebită atenţiune acestui fel de a lucra.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A fost un timp în care accesul vizitatorului strein era înterzis în orice întreprindere sau fabrică. De câtăva vreme încoace însă sovietele au permis vizitarea unora dintre ele şi anume a acelora pregătite în mod special în

vederea propagandei. In aceste întreprinderi, puţine la număr, totul funcţionează în mod ireproşabil. Vizitatorul pleacă cu impresiuni excelente despre progresele industriei sovietice. Dar în marea lor majoritate, aceste întreprinderi suferă de viţiul iniţial al desorganizărei, ori-cât de mare ar fi disciplina vieţei interioare. In Rusia există uzine noi şi uzine renovate. Renovarea consistă numai în înlocuirea în parte a maşinilor aduse în acest scop din America. Comenzile de material în America se ridică la zeci de miliarde franci. Totuşi aceste maşini nu sunt utilate cum trebue. Lipsiţi de cunoştinţele tehnice necesare, muncitorii ruşi mai mult strică de cât produc. Din această cauză au loc dese incidente între muncitori şi conducere, incidente care sfârşesc cu sancţiuni destul de aspre pentru vinovaţii denunţaţi că sabotează prin acest mijloc planurile de refacere sovietice.

MIJLOACELE DE TRAI

Dar dacă munca în fabrici se efectuiază în aceste grele condiţiuni, aprovizionarea muncitorului cu cele necesare traiului se face în mod detestabil. Ca şi ţăranul din colectivităţile agricole, muncitorul dela oraş nu-şi poate procura cele trebuincioase de cât din depozitele de aprovizionare ale statului, pe bază de bon. Căci statul sovietic a luat în mâinile sale întregul comerţ rusesc, şi nu-l exercită de cât în scopurile politicei sale de aşa zisă socializare. Numai comerţul ambulant de mărunţişuri se bucură de oare care libertate. Toate celelalte magazine fiind rechiziţionate în folosul şi pentru uzul statului, au fost transformate în cooperative de consum conduse de câte

BCU Cluj / Central University Library Cluj

un funcţionar sovietic. De aci îşi procură omul ce poate din cele trebuincioase. Dar cu ce preţ şi cu ce preţuri! Cu preţul celor mai lungi aşteptări. Coada celor care aşteaptă este totdeauna atât de lungă încât trebuesc ceasuri întregi până ce omul ajunge să pue mâna pe ce-i trebue. Nu toată lumea aşteaptă la fel. Sunt preferaţi membrii marcanţi ai partidului, inginerii şi funcţionarii sovietici.

Cât despre preţuri ele variază după capriciul fiecărui director-funcţionar. Iar calitatea lucrurilor furnizate este inferioară, ca a tuturor produselor sovietice.

Se întâmplă foarte des ca după lungi ceasuri de aşteptare omul să nu găsească la cooperativă tocmai obiectele căutate. Trebue să încerce la o altă cooperativă pentru ca nici acolo să nu le găsească. Sunt inconveniente care ar fi motivat suficient părăsirea acestui sistem defectuos de aprovizionare; dar sovietele îl menţin, prezen-

tând pentru ele marele avantaj de a putea ţine în mână un popor întreg de flămânzi.

Chinul zilnic al muncitorului nu s'a sfârşit însă odată cu lucrul. La eşirea din fabrică el este obligat să participe la diverse întruniri şi conferinţe. Absenţa lui ar fi considerată drept o demonstraţiune făţişe împotriva regimului şi ar atrage astfel sancţiuni destul de grele.

Există, ce e drept, unele oraşe în care s'a acordat o mai mare atenţiune vieţei muncitorului. La Moscova, spre pildă, s'au construit case colective pentru unii muncitori. Viaţa aci este în comun. Un restaurant deserveşte o clădire. O slugă, căci există încă slugi în această ţară de egalitate, serveşte mai multe familii. Ii lipseşte însă muncitorului marea bucurie a copilului, confiscat şi el, ca să zic aşa, de către stat.

O situaţiune şi mai privilegiată o au inginerii. Pentru aceştia s'au clădit

BCU Cluj / Central University Library Cluj

case aparte departe de ale muncitorilor de rând.. Ei duc o viaţă de abundenţă, sfidând mizeria celor de jos. Copiii lor trăesc în familie şi nu duc ca alţii giija zilei de mâine. Inginerii sunt proprietari de automobile, iar soţiile lor sunt îmbrăcate foarte luxos.

Restul lumii muncitoare cere mereu pâinea care lipseşte tot mai mult.

Şi totuşi lucrătorul este obligat să binecuvânteze binefacerile regimului sovietic. Şi dacă n'o face, pentru el nu există scăpare. Retrăgându-i-se livretul, i se tae posibilităţile de trai, fiind considerat afară din lege şi tratat ca atare.

FAMILIA

Familia şi fericirea casnică nu mai există în Rusia sovietică. Au fost distruse odată cu venirea bolşevismului.

La început femeia era colectivizată; după un timp însă i s'au recunoscut drepturi egale bărbatului, scoţând-o de sub tutela acestuia. In sens juridic căsătoria există. Ea este o simplă formalitate constând în înregistrarea la autoritatea respectivă a voinţei celor doi soţi de a se căsători. Şi pe cât de repede se efectuează o căsătorie pe atât de repede se şi desface, prin simpla învoială a soţilor amândoi sau numai prin voinţa unilaterală a bărbatului sau a femeii. Concepţia sovietică ce stă la baza acestei instituţii este că femeea trebue

BCU Cluj / Central University Library Cluj

să joace şi ea un rol social în vederea căruia trebue să i se rupă lanţurile legăturei juridice ce o fixează de cămin. Femeea legată de familie nu mai este de cât o femelă, aşa s'au rostit doctrinarii comunismului. I se înlesneşte totuşi o formă burgheză de împreunare în vederea procreerei.

Căsătoriile, făcute în mod oficial sunt de altfel foarte rare. Oamenii se mulţumesc să trăiască în concubinaj. Cu atât mai bine! Sovietele sunt pentru uniunea liberă şi-i facilitatează realizarea. Căci de cele mai multe ori fructul acestor împreunări dispare, şi sovietele au mare interes să fie aşa.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In adevăr, populaţiunea se înmulţeşte considerabil. Sovietele privesc cu ochi răi această continuă creştere şi caută mijloace pentru a-i pune capăt. Mai ales că introducerea maşinismului a lăsat fără lucru un considerabil număr de braţe. Şi atunci, de ce nu s'ar înlesni stârpirea noilor născuţi? Că aşa este o dovedeşte şi faptul că sovietele au

legitimat dreptul la avort. Şi nu numai că l-au legitimat dar şi îl preconizează, făcând în acest scop o propagandă susţinută prin ziare, prin radio şi prin cinematograf. Dar de ochii lumei, beneficiul avortului nu poate fi atribuit femeii decât cu anumite formalităţi şi printr'o anumită procedură în faţa unui juriu, compus din bărbaţi şi femei, căruia femeia care doreşte să avorteze, trebue să expună motivele hotărârei sale.

Femeia deslegată de obligaţiunile ei conjugale se dedă oricărei ocupaţiuni, fiind supusă aceluiaşi regim militar pe care-l suportă toată lumea. Sunt în Rusia sovietică mai multe regimente de femei. Cele mai multe sunt însă în serviciul poliţiei de siguranţă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Luptând cu greutăţile vieţei, şi lipsită de ocrotirea maritală, femeia a perdut sentimentele materne. Avortul şi abandonul sunt cele două expresiuni ale acestei psihologii. Există un contingent numeros de copii abandonaţi de mamele lor. Acum câţi-va ani, s'au

înregistrat vre-o 5—6 sute de mii de copii părăsiţi. Astăzi numărul lor a diminuat. Împrăştiaţi pe tot cuprinsul vastei republici, aceşti mici şi nefericiţi vagabonzi cerşesc la colţuri de stradă, sub ochiul indiferent al poliţistului sovietic. Numai unii au norocul să fie culeşi şi internaţi în vre-o colonie îndepărtată, unde primesc o educaţie în contradicţiune cu inclinaţiunile nobile ale sufletului omenesc. Din ei sovietele vor face fanaticii apărători ai doctrinei pe care s'a clădit improvizaţia politică actuală în Rusia.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cât despre copiii muncitorilor, plugari sau industriali, aceştia sunt luaţi de lângă părinţii lor şi daţi în îngrijirea unor instituţiuni speciale. Statul exercită asupra lor un drept suveran, în vederea educărei lor în scopuri politice.

Lipseşte astfel căminurilor fericirea intimităţii şi a legăturilor de sânge rupte în mod brutal de o voinţă care nu cunoaşte decât înaltele raţiuni de stat.

INTRE OAMENII SCOŞI DIN LEGE ŞI BENEFICIARII REGIMULUI

Libertăţile publice, în numele cărora au sunat goarna revoluţionarii din Octombrie 1917 aproape că au murit cu totul strivite sub călcâiul marelui regisor al... democraţiei revoluţionare. Aceste libertăţi sunt conferite, cu mare prudenţă şi numai după consideraţiuni de oportunitate politică. De ele se bucură nelimitat numai membrii partidului comunist, recunoscuţi ca atare de G. P. U. şi cu oare care rezerve, bărbaţilor şi femeilor ale căror caziere nu poartă semnul suspiciunei antisovietice. Marea mulţime însă suferă de lipsă de drepturi, după cum suferă de foame.

Din punct de vedere legal — pentrucă şi această anarhie este legalizată în

coduri — există mai multe categorii de oameni cari nu au drepturi civile şi politice. Astfel sunt în primul rând preoţii, puţinii preoţi cari mai sfidează anticrismul sovietic; apoi negustorii loviţi de *capitis diminutio* fiindcă îndeplinesc un rol social în flagrantă contradicţie cu concepţiunile socialismului integral care-i socoteşte mijlocitori neproductivi şi beneficiari ai trândăviei; cei câţiva proprietari de pământ, culacii, pe cari teroarea comunistă nu i-a putut încă îngenuchia şi în sfârşit ofiţerii fostei armate imperiale şi funcţionarii regimului ţarist, cari sub nici un motiv nu pot fi consideraţi cetăţeni activi, adică cu drepturi civile şi politice.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Totalizate, aceste categorii de ostracizaţi, însumează câteva milioane de oameni, declasaţi, nenorociţi, în goană zadarnică după hrană, demoralizaţi, fără sprijin, fără orientare şi fără nici o speranţă.

Nici copii acestora n'au drepturi

civile şi politice. Li se refuză chiar hrana spirituală şi culturală. Pentru ei porţile şcoalelor sunt închise. Numai dacă se fac lucrători în uzinele sovietice şi au o purtare conformă cu catehismul bunului revoluţionar, ei pot fi reabilitaţi de Comitetul Central. Această reabilitare se acordă însă cu mare greutate.

In schimb, proletariatul dictează în întreaga Rusie. Proletariatul exprimat printr'un mănunchi restrâns de oameni care, sprijinit de baionete, şi ocrotit de poliţia secretă, conduce destinele celor 160 de milioane de suflete subjugate.

Gradele, în erarhia proletară se câştigă după statele de serviciu. Cu cât mai multe servicii s'au adus „ideii" cu cât mai mult devotament s'a manifestat faţă de mişcarea revoluţionară, cu atât mai multe galoane umplu epoleţii individului. Dar mai presus de toate, în cumpăna aprecierei, intră rolul jucat de individ cu ocazia dezlănţuirei revoluţiunei din 1917.

Galoanele politice aduc cu ele şi beneficii aparte. Devotatul sovietic se bucură de prerogative multiple.

Cuvântul de ordine care porneşte de sus este ca adevăratul soldat devotat proletariatului, să propage crezul comunist, prezentându-l singurul corespunzător aspiraţiunilor umane.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VIAȚA RELIGIOASĂ

Nici viața religioasă nu mai există în Rusia pravoslavnică de eri. Bolșevismul de astăzi a ucis-o.

Încă de la izbucnirea revoluției au fost asasinați conducătorii duhovnicești, începând de la mitropoliți, episcopi și arhimandriți și sfârșind cu modeștii preoți dela țară. Măcelărirea acestora formează unul din cele mai tragice capitole ale primelor etape de bolșevizare. După uciderea acestora începe opera de dărâmare a locașurilor de rugăciune. Bisericile, sinagogile și moscheele au fost smulse din temelii. Azi nimeni nu se mai poate ruga dumnezeului părinților săi. Semnul crucei constitue o crimă, iar rugăciunea este o provocare gravă. Mila a fost pros-

crisă. Bunătatea, ospitalitatea, compătimirea şi celelalte sentimente creştineşti au fost şterse şi din vocabularul şi din sufletul bolşevic. Cine îşi îndreaptă speranţele, spre mila cerească, în clipe de grea încercare, săvârşeşte un delict reprimat cu ultima asprime.

Arhimandritul Almazov, fost rector al seminarului teologic din Kiev, ne-a înfăţişat tabloul tragic al bieţilor credincioşi nevoiţi să se lepede de Dumnezeu. Acest venerabil cleric a fugit din Rusia după ce teroarea bolşevică săvârşise acest îngrozitor asasinat moral.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cine simte nevoia să se roage, şi această nevoie o simt nenorociţii mai mult ca oricând astăzi în Rusia, trebue să aleagă între semnul credinţei lui şi temniţă. Din bisericile existente altă dată n'au rămas de cât zidurile, sau pe alocuri clădirea întreagă în care însă se adăpostesc vitele colhozurilor sau mărfurile cooperativelor de aprovizionare.

Inderdicţiunea credinţei este cea mai cumplită suferinţă morală pe care o îndură milioanele de drept credincioşi de dincolo de Nistru.

Inchipuiţi-vă câtă umilinţă, câtă durere să-ţi fie interzis a-ţi mărturisi credinţa! Câtă durere să nu te poţi împărtăşi în clipele supreme ale vieţei şi să nu ai dreptul a-ţi ridica gândul spre slava cerească!

Din acest punct de vedere cred că nici cel mai convins apostol al credinţelor lui Lenin, nici cei cari au decretat prohibiţiunea crezului creştinesc, nu poate renunţa în adâncurile fiinţei lor, la necesitatea unei credinţe religioase. Şi cu toate acestea, o voinţă diabolică, o preseverenţă tenace încearcă să ucidă în om acea sete a credinţei care face parte din însăşi structura adâncă a sufletului omenesc.

Credinţa în Dumnezeu vor bolşevicii s'o înlocuiască cu credinţă în idolii comunismului.

Poporul drept credincios a opus

o rezistenţă îndârjită contra distrugerei bisericei. S'a vărsat mult sânge omenesc în încăerările care au avut loc între credincioşi şi anticrişti.

Marile catedrale au fost transformate în muzee antireligioase. Aci se poate vedea tot ceea ce ar putea contribui la un dispreţ faţă de biserică. Sunt înfăţişate tablourile persecuţiunilor religioase de altă dată şi sunt evocate timpurile închiziţiei.

De ce această luptă împotriva bisericei?

Cluj / Central University Library Cluj

Fiindcă este singura care are dreptul să revendice pentru ea dreptul de a propovădui iubirea între oameni, nimicită în sufletele unor indivizi robiţi ideilor înaintate ale nebunilor dela Moscova.

Când sovietele au constatat însă că prin sânge nu pot înăbuşi forţa credintei au aplicat şi aci sistemul preconizat faţă de culacii cari nu voiau să intre în colectivitate. In consecinţă a scos pe preoţi afară din

lege, adică, le-a răpit chiar dreptul la cartela de hrană. Iar credincioşilor întru Christos, cari nu vor să-şi lepede credinţa, li se face viaţa imposibilă, fiind urmăriţi la fiecare pas de agentul guvernului care-i denunţă la cea mai mică abatere şi-i supune unui regim de fiscalitate aparte căruia nu-i pot rezista.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ARMATA ROȘIE

Pentru ca o mână de conducători să poată stăpâni cele aproape una sută șase zeci de milioane de suflete și să le „fericească" cu sila a fost nevoie, încă dela început, de organizarea unei armate, care să lucreze în acord cu indicațiunile guvernului sovietic, prin intermediul unui organ de teroare, cunoscut sub numele G. P. U.

In special colectivizarea economiei naționale cu întregul ei cortegiu de suferințe mai ales în epoca debuturilor ei, când lumea căreia i se impunea această experiență întrevedea cu groază rezultatele ei finale, cerea guvernului central sovietic o atitudine plină de hotărâre și o autoritate cu care să-și impue până la urmă toate

fanteziile representanților nouei doctrine economice și sociale. Această autoritate nu o puteau avea de cât prin teroare. Iar ca mijloace de executare au fost organizate ghepeu-ul și armata roșie. Primul cercetează, spionează; a doua execută.

In fond însă toată Rusia este militarizată, adică este supusă rigorilor militare și supraveghiată atent de organele de siguranță ale statului care pătrund, prin multiple mijloace, în viața intimă a individului căruia i s'a încătușat toate libertățile și i s'au interzis orice manifestare care n'ar fi în concordanță cu principiile politice fixate de partidul comunist. Cine îndrăznește să facă cea mai mică opunere, sau să manifesteze cea mai neînsemnată rezistență de opinii programului de colectivizare este taxat de contrarevoluționar, calificare extrem de gravă, cu penalități tot atât de grave mergând în cel mai fericit caz, pentru delicvent, până la deportarea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

în Siberia sau încarcerarea pe viață în una din numeroasele închisori sovietice.

Din gura refugiaților cu care am stat de vorbă la Nistru, n'am putut culege prea multe amănunte asupra ghepeu-lui; o singură constatare am făcut doară și anume că numai pronunțându-se acest cuvânt, vezi în expresiunea de groază care-l însoțește, toată teroarea pe care el o exercită dincolo. Ghepeu-ul și Ceka exprimă paroxismul cruzimilor prin ajutorul cărora sovietele vor să-și atingă țelurile revoluționare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In schimb am putut lua informațiuni precise despre armata roșie, bine înțeles nu din cele referitoare la organizarea și înzestrarea ei, ci din cele care permit a ne face o ideie asupra sentimentelor care o însuflețesc. Soldații refugiați mi-au dat amănunte prețioase vorbindu-mi de viața lor de cazarmă, de raporturile lor cu superiori, de hrana lor, de disciplină și de

atmosfera în care soldatul roşu trăeşte şi primeşte instrucţiunea militară.

Am putut face o distincţiune între armata devotată conducerei centrale, armată care lucrează în strânsă colaborare cu ghepeu-ul, şi armata cealaltă care trebue să fie garanţia intereselor de apărare ale ţărei. Cea dintâi este o armată politică, formată din elementele cele mai devotate şi servind ca instrument de manevră în mâinile comisarului războiului. Ea se bucură de un regim excepţional, având drepturi şi prerogative aparte. Pentru întreţinerea ei se cheltuesc sume fabuloase.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Restul armatei este lipsit cu totul de sentimentul patriotic, dar mai cu seamă de acela al datoriei. O disciplină aspră, severă, reduce pe soldat la rolul unui adevărat sclav obligat să suporte un regim greu, şi apăsător.

Nu există viaţă de camaraderie, fiindcă nu există sinceritate din pricina delaţiunei frecvente în rândurile oşti-

rei roşii. Cine-şi spune păsul riscă să se dea întreg pe mâna călăului. Căci în Rusia sovietică nimeni n'are dreptul să-i spuie suferinţa de teamă a nu fi considerat contrarevoluţinnar. Soldaţii se spionează reciproc, se pârăsc tot aşa şi trăesc în neîncredere, unii faţă de alţii şi toţi faţă de superiorii lor cari, câştigă cu atât mai mult merite cu cât ştiu să tortureze mai bine sub pretextul exercitărei unei autorităţi care altfel ar risca să slăbească.

Serviciul militar a devenit obligatoriu din primele clipe ale revoluţiei, când s'a înrolat în armata roşie toată drojdia societăţii dornică a exercita măcar aşa, o părticică de putere. Durata serviciului militar, efectiv, este de doi şi patru ani, după arme. Sunt exceptaţi dela îndatoririle militare cei scoşi afară din lege — preoţii, comercianţii, culacii, foştii funcţionari şi ofiţeri ţărişti— şi copii acestora. In schimb ei sunt obligaţi să plătească impozite excepţionale pentru această dispensă si-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

lită dela executarea serviciului militar.

Cadrele ofițerești sunt formate din fostele grade inferioare ale armatei imperiale. Sovietele pretind că au astfel o armată de valoare eșită din masele adânci ale populațiunei. Sunt și ofițeri din fosta armată țaristă, dar aceștia sunt rare excepțiuni, și privesc numai pe aceia cari, încă dela izbucnirea revoluțiunei au trecut de partea răzvrătiților.

Pentru formarea nouilor ofițeri s'au înființat școli militare în care accesul nu-i îngăduit decât elementelor proletare, destinate mai mult să militeze ca agenți politici și spioni în rândurile oștirei. O școală centrală militară să-i zicem o școală de stat major, este sortită să dea ultima cultură ostășească fostelor grade inferioare ajunse azi la posturi înalte de comandă.

Ofițerii au uniforme pompoase, cu multe galoane și decorațiuni. Nu li s'a luat dreptul la ordonanță. Fiecare ofițer are deci la dispoziție, una, două

BCU Cluj / Central University Library Cluj

sau mai multe ordonanţe, pentru serviciile lui personale.

Legăturile se ţin strâns între viaţa de cazarmă şi cea de uzină. Una se completează prin cealaltă, căci în definitiv amândouă se reduc la acelaşi lucru : devotament sovietelor.

De altfel, regimentele sunt împănate cu civili, bărbaţi şi femei cari îndeplinesc diverse oficii, dar cari în fond nu sunt decât agenţii siguranţei centrale, făcând legătura între aceasta şi mersul interior al treburilor militare.

Sovietele îşi dau seama însă că armata nu are calităţile războinice pe care vor să i le infiltreze, şi că la prima mişcare, descătuşarea din lanţurile dictaturei, s'ar produce fulgerător. De aceea, ele sunt foarte atente şi înteţesc acţiunea de pregătire sufletească, oferind armatei avantajii cât mai mari, cu sacrificiul celor mai mari cheltueli din bugetul statului.

Soldatul Krijinzki, refugiat de peste

Nistru îmi povesteşte viaţa lui de cazarmă. Este extrem de interesantă.

Viaţa în regiment este foarte riguroasă. Aceasta din pricina disciplinei oarbe ce trebue păstrată în viaţa de cazarmă.

Comandanţii, mari şi mici, acei care au legături cu sovietele şi sunt înscrişi în partid, au o situaţiune privilegiată, care le dă dreptul să se poarte cum vor cu soldaţii. Mijloacele de constrângere sunt sălbatice. Demnitatea umană a dispărut. Soldatul este sclav. El n'are dreptul să se plângă şi nici nu are cui. Cel care ar îndrăzni să raporteze un şef, se face vinovat de crimă şi îşi primeşte pedeapsa. De aceea raporturile între şefi şi subalterni sunt foarte încordate.

Chiar între comandanţi sunt două categorii: unii devotaţi regimului, şi care din această cauză se bucură de o încredere nelimitată din partea conducătorilor şi alţii nevoiţi să suporte regimul, şi care, fiind suspectaţi de

conducerea centrală au o situaţiune destul de grea.

Pedeapsa nu cunoaşte decât o gradaţie. Dela carceră, pentru cea mai neînsemnată abatere până la deportare în Siberia, pentru abaterile socotite grave. Ca abatere gravă este considerată orice nemulţumire contra deciziunilor luate de sovietul regimentului.

— „Noi am fost trimişi la Nistru, spune soldatul, ca să executăm nişte fortificaţii din beton armat şi cuiburi de mitraliere. Am lucrat multe zile şi nopţi în şir până ce într'o seară m'am hotărât să fug in România unde auzisem că este o viaţă bună.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Am fugit ca să scap de iadul de acolo.

„Primeam veşti de acasă, dela părinţii mei care erau culaci, că viaţa este de nesuferit din cauză că li se luase tot avutul. Si poate că nu aşi fi părăsit aşa de uşor ţara mea dacă un camarad nu mi-ar fi spus că părinţii lui au fost deportaţi în Siberia

pentru că opuseseră rezistență organelor sovietice când acestea veniseră să le ia și așternutul.

— Crezi d-ta, l-am întrebat eu, că se poate conta pe disciplina militară despre care mi-ai vorbit?

— Nu. Tot ce fac camarazi mei este de frică.

In sufletele lor mocnește revolta, dar nu se pot mișca de teama teroarei, și mai ales de teamă că însăși familiile lor, părinți și copii, vor fi greu osândiți. Cu G. P. U-l nu-i de jucat".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PROPAGANDA

Evident că pentru a ascunde omenirii civilizate cât mai mult din ceea ce se petrece astăzi în Uniunea republicelor sovietice, şi pentru a putea stăpâni mai uşor massele populare refractare regimului sălbatic aplicat de dictatura proletariatului, sovietete întrebuinţează numeroase mijloace de propagandă în favoarea lor şi a sistemului lor de guvernământ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sume fabuloase se cheltuesc cu acest fel de reclamă sovietică înăuntru şi în afară. Este doară în joc nu numai soarta conducătorilor Rusiei de azi ci şi aceea a Internaţionalei roşii. care, având nevoie de cât mai mulţi aderenţi, trebue să fie înfăţişată în lumina progreselor şi umanitarismului,

uzându-se spre acest sfârşit de cel mai comod mijloc, minciuna, în toate domeniile şi sub toate aspectele.

Propaganda formează astfel, după planul pe cinci ani, centrul preocupărilor sovietice. Propaganda trebue să acopere şi haosul anarhic din Rusia sovietică şi fiascul planului pe cinci ani, pentru a da lumii impresiunea că Uniunea sovietelor se consolidează.

In interior propaganda se face prin discursuri, afişe, presă, conferinţe, radio, cinematograf, muzee şi de la catedră.

Discursuri ocazionale se ţin la răspântii, în fabrici, la întruniri şi la teatru. Lucrătorul bolşevizat, adică cel salariat ca agent al sovietelor, îşi execută, prin discursuri, una din cele mai importante obligaţiuni.... cetăţeneşti. El se adresează tuturor invitându-i să dea încredere şi ascultare conducerei şi să se sacrifice pentru reuşita fanteziilor economice şi politice ale bolşevismului. Cetăţeanul are obligaţiunea

să asculte şi să nu ripostez căci orice gest de dezaprobare este considerat ca infracţiune.

In fabrici se perindă zilnic tot soiul de oratori, şi maşinile trebue să stopeze în faţa peroraţiunilor agentului orator.

Dar, afară de această propagandă orală, există una prin scris, mai ales prin afişaj. Sunt faimoasele tablouri murale care înfăţişează aspecte din actualitate în comparaţie cu nenorocirile trecutului raportate în special la viaţa muncitorului rus. In aceste tablouri murale variind în conţinut de la o săptămână la alta, un singur lucru rămâne acelaş: figura tovarăşului Stalin şi a celorlalţi şefi comunişti, după importanţa ce au dar mai ales după teroarea ce inspiră. Figurile acestora sunt încadrate în articole elogioase, ilustrând valoarea şi opera lor socială, economică şi politică.

Afişele acestea sunt obligatorii în toate autorităţile, oficinele şi instituţiu-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

nile publice ca şi în locuinţele particulare, formând aşa zisul „colţ roşu" destinat sfaturilor, îndrumărilor şi ameninţărilor sovietice.

In ultimul an de aplicare a planului pe cinci ani propaganda pe calea tabloului mural s'a intensificat. Ea chiamă toate energiile la luptă pentru succesul programului la lucru. Progresele realizate în timpul aplicărei planului sunt înfăţişate prin grafice sub care se ascunde cea mai cumplită mizerie omenească. Se încearcă astfel a se strecura în sufletele îndoelnice credinţa în succsul desăvârşit al unui plan care în fond a dat greş pe toată linia.

Vine propaganda prin teatru.

Spectacolele sunt precedate de câte o mică expunere comunistă. Se înfăţişează în rezumat rezultatele, la zi, ale planului cincinal. Imaginea lui Stalin predomină. La numele acestuia toată lumea trebue să se scoale în picioare şi să aplaude. Cât despre spectacole, nu-i permis să se represinte decât

ceeace s'a trecut prin cenzura guvernului. Filmele cinematografice au subiecte comuniste şi representarea lor este precedată de conferinţa de rigoare ţinută de agentul comunist însărcinat cu acest oficiu.

Bine înţeles în fruntea mijloacelor de propagandă sunt ziarele şi radiofonia.

Ziarele nu numai că nu se bucură de nici un fel de libertate, — orice critică, fie ea cât de obiectivă nefiind îngăduită — dar sunt obligate să sprijine efectiv anumite campanii pentru înşelarea opiniei publice. Din acest punct de vedere funcţionează cea mai severă cenzură, codul penal sovietlc prevăzând sancţiuni aspre pentru ziarele care s'ar abate dela conduita impusă de guvernul sovietelor. Presa este toată oficială astăzi, întru cât riscurile publicităţii sunt prea mari pentru ca cineva să se mai gândească a scoate, pe cont propriu, şi pentru promovarea ideilor, vreun ziar.

Posturile de radio trebue să anunţe

„urbi et orbi" că în Rusia soviettcă de astăzi este adevăratul paradis pământesc.

Acestor mijloace directe de propagandă li se adaugă, pentru uzul streinătății și altele. Fondurile Moscovei lucrează mereu. Se cumpără ziare și conștiințe. Conștiințele cumpărate vor milita în favoarea sovietelor; ziarele cumpărate vor activa pentru gloria lui Stalin. Propaganda trebue însă să îmbrace cele mai înșelătoare forme. Altfel riscă să nu prindă. De obicei nu se face propagandă pe față, ci deghizată. Intr'un articol de ziar, care ar înfățișa o situațiune nefavorabilă Rusiei sovietice trebue să se găsească ceva care să le fie de folos.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru toate acestea, guvernul central sovietic dispune nu numai de fonduri importante, ci și de un întreg aparat funcționăresc, de care se folosește, fie ca să-și distrugă adversarii dinăuntru, fie ca să câștige tot mai mulți aderenți în afară. Această apa-

ratură este însă concentrată în mâinile lui Stalin, care şi-a organizat-o în aşa fel încât să poată doborî la pământ pe toţi duşmanii săi personali şi să rămână singur dictator peste întreaga Uniune a sovietelor. Este de ajuns să citez numele lui Trotzki, el însuşi idolul de eri al bolşevismului, pentru a ne da seama de puterea discreţionară a dictatorului, în măsură să exileze pe fostul lui tovarăş de luptă. Ca şi Trotzki ceilalţi bolşevici de frunte, ispăşesc pedepse pentru că i s'au împotrivit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prin mijlocul propagandei Rusia vrea să distragă omenirea dela adevăratul ţel urmărit de soviete. Planul pe cinci ani având un caracter pur militar, punând în primul plan industriile de război, trebue, cu orice preţ distrasă atenţia lumii civilizate, şi de aceea sovietele nu pierd nici o ocaziune să proclame, în toate conferinţele internaţionale la care a fost admisă să participe, spiritul lor pacific şi „dorinţa lor de a

vedea capitalismul strein trăind în pace cu comunismul rusesc".

In afară propaganda se face prin organele G. P. U-lui care servesc şi ca instrumente de spionaj. Şi dacă propaganda nu reuşeşte sau întâmpină dificultăţi, acestea trebuesc înlăturate.

Mâna spionului propagandist sovietic este totdeauna înarmată. Ea trebuie să suprime pe ori cine este considerat primejdios idealului sovietic.

Dacă într'o ţară, agenţii spionajului sovietic n'au putut determina măcar o frământare, dacă nu o mişcare socială, se trece la fapte. Sunt doborîţi mai ales oamenii politici cari stânjenesc manevrele revoluţionare.

Democraţia dacă nu este roşie, trebuie să piară.

Naţionalismul nu trebuie să mai aibă reprezentanţi nicăiri. Cei ce se opun infiltraţiunilor comuniste au aface cu sovietele. Intransigenţa patriotismului integral este marele obiectiv al atacurilor anarhiei ruse. De aceea, atât în

Extremul Orient, cât şi în apusul civilizat al Europei fiara sovietică încearcă să se strecoare fără a fi observată, pentru ca apoi să-şi arate dinţii şi ghiarele.

Franţa a dat modestului medic Gorguloff, ospitalitatea ei tradiţională. Şi „modestul medic" dovedit a fi fost agent sovietic, a răpus apoi viaţa primului magistrat al Republicei franceze, bunul şi marele preşedinte Doumer !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SOARTA INTELECTUALILOR

Cât despre intelectuali, aceştia luptă cu greutăţi de neînchipuit.

Aceste elemente fiind considerate primejdioase scopurilor urmărite de soviete au format primele obiective ale prigoanei roşii. Şi atacul s'a dat în plin, fără cruţare, izbind toate categoriile de intelectuali, dela vechii funcţionari ai fostului imperiu, până la ultimul posesor al unei diplome de studii. Martiriul preoţilor a mers paralel cu acela al învăţătorilor şi profesorilor. Toate celelalte profesiuni libere şi-au dat tributul de sânge. Medici, arhitecţi, avocaţi, ingineri şi tot ceace în concepţia bolşevică representa un pericol pentru organizatorii teroarei au fost suprimaţi.

Vânătoarea aceasta de oamenii a durat mai multă vreme până ce ultimul intelectual neînscris în partidul comunist a dispărut.

Din vechea elită a intelectualității ruse nu mai există astăzi nici un exemplar, afară, bineînțeles de cei refugiați în streinătate sau de cei care de nevoie au capitulat în fața teroarei roșii.

Viața socială nu se poate dispensa însă de intelectuali, mai ales într'o epocă în care toate sforțările se îndreaptă către reușită unui plan de nouă organizare. Acest lucru l-au înțeles și sovietele care s'au văzut silite să improvizeze în grabă ceeace le lipsea. Insă se observă fenomenul că majoritatea acestor intelectuali devin adversarii regimului chiar din momentul în care se găsesc în posesiunea unui titlu sau a unei slujbe de cele mai multe ori retribuite cu salarii de foame. Căci în Rusia sovietică, dacă muncitorul nu mai contează, ce ar putea conta un biet intelectual considerat, nepro-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ductiv din moment ce nu-şi pune în serviciul societăţii de cât capul, cruţându-şi braţele? In concepţia sovietică este muncă orice se referă la materie, la transformările ei în vederea satisfacerei unor nevoi practice imediate, ceeace nu se poate spune şi despre munca intelectuală ale cărei rezultate nu pot fi pipăite de protagoniştii analfabetismului instalat la conducerea republicei sovietice.

S'a desfiinţat obligativitatea învăţământului primar. De altfel, cine ar mai putea întreţine un copil în şcoală, când el singur nu are ce să mănânce?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La oraşe, există încă şcoli primare dar nu sunt frecventate de cât de copiii oamenilor cu stare. Ceilalţi vagabondează, cerşesc şi fură.

Sovietele şi-au concentrat toată atenţia asupra învăţământului profesional devenit obligatoriu şi pentru muncitorii din fabrici şi pentru copiii acestora.

Elevul şcoalei profesionale, dacă nu

poate deveni niciodată un bun meseriaş are cel puţin prilejul să se edifice asupra doctrinei comuniste, al cărui propovăduitor va trebui să fie de aci înainte.

Din aceste şcoli profesionale se recrutează propagandiştii politici ai sovietelor.

Puţinii elevi cari se selecţionează în aceste şcoli profesionale merg mai departe, spre Universităţi, care şi ele nu sunt organizate de cât în vederea propagandei anarhiei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Universitatea în Rusia sovietică nu este ceea ce ne-am obicinuit să numim astfel. Nici clădirea grandioasă, nici prestigiu, nici profesori, nici studenţi. Cine vrea, chiar fără pregătire elementară poate urma cursurile. In definitiv cum este profesorul este şi elevul. Căci nici profesorii n'au pregătire. De aceea predarea cursurilor se sprijină pe metoda intuitivă şi practică.

Amatorului de studii universitare nu i se fixează ore de curs. El poate

veni când vrea şi poate pleca tot aşa. Se ţine seama de faptul că printre studenţi sunt mulţi muncitori care vin să urmeze, nu cursuri propriu zise ci conferinţe uşoare însoţite de proecţiuni, de tablouri, dar mai ales de scene cinematografice de multe ori fără nici o legătură cu subiectul tratat.

Fiind un auditoriu lipsit complet de cele mai elementare noţiuni, Universitatea sovietică este o adevărată şcoală primară. In şcolile de adulţi din celelalte ţări europene se predau cursuri cu mult mai grele de cât în universităţile ruseşti.

De cele mai multe ori pe lângă fiecare universitate funcţionează câte un muzeu în care se poate vedea tot ce interesează o industrie oarecare. Aceste muzee sunt pentru uzul muncitorilor.

Ca să devii medic, n'ai decât să urmezi aceste cursuri. Se începe cu noţiuni de higienă, se trece la scheletul uman, se face puţină anatomie şi

medicul este gata. Statul chiar se grăbeşte să puie mâna pe el ca să-l folosească acolo unde se simte nevoie. Căci în Rusia toţi sunt militarizaţi: medici, arhitecţi, ingineri. Ei sunt trimişi dela un capăt la altul al ţărei şi nu pot şedea mai mult în acelaş loc.

Dintre aşa zişii intelectuali, numai funcţionarii sovietici o duc mai bine. Nu că ar fi mai bine plătiţi ci pentru simplul fapt că nu prestează nici un serviciu, fără bacşiş. Posibilităţile reprezentenţilor biurocraţiei sovietice de a exploata pe ori cine şi ori cum, au sporit numărul acestor beneficiari ai comunismului. Mirajul îmbogăţirei îngroaşe rândul acestora.

INCHEERE

La Nistru, armata sovietică ucide încă și astăzi frați de-ai noștri moldoveni.

De sfintele Sărbători ale Paștilor, au căzut alte 300 de oameni, sub focurile de armă ale soldaților bolșevici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ziarele au relatat și această fioroasă dramă desfășurată în clipele când credința fixează Invierea Mântuitorului, după marile Lui suferințe pentru omenire.

In acea seară a Invierei, populațiunea satului Dubasari (Ucraina), vrând să sărbătorească în ascuns, sfântul eveniment religios, în casa unui locuitor dela marginea satului, au fost surprinși de autoritățile sovietice, care după ce au arestat pe preot, au aver-

tizat pe oameni că vor fi aspru pedepsiți pentru această „crimă".

Sătenii s'au supus încetând rugăciunea.

Dar în prima zi de Paşti, auzind ei sunând clopotele din bisericele satelor noastre — căci comuna Dubasari este foarte aproape de Nistru — s'au adunat să se roage, într'o luncă din apropiere. Deodată au apărut mai mulți grăniceri roşii, cari au cerut socoteală sătenilor. Aceştia s'au retras înspăimântați. Vre-o 3—400 au continuat însă, nu să se roage, ci să asculte clopotele bisericilor noastre. N'a trecut mult şi apărură vre-o 200 de soldați călări cari se năpustiră asupra credincioşilor trecându-i prin sabie. In mai puțin de un sfert de oră lunca era acoperită de cadavrele celor măcelăriți.

Şi astfel, în timp ce la noi oamenii preamăreau Invierea Mântuitorului, bolşevicii dela Moscova îşi potoleau cru-

zimea sorbind din sângele nevinovat al moldovenilor dela Nistru.

*

In reportajiile publicate de d. Geo London în „Le Journal" găsim explozia revoltei față de cruzimile săvârșite de guvernul sovietelor contra refugiaților moldoveni.

„Am văzut scrie Geo London. Fără patimă, fără idee preconceputâ! Voi înfățișa, în mod obiectiv, fără ură și fără părtinire tot ce am văzut.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Da; vreau să-mi stăpânesc nervii, să-mi stăpânesc durerea care mă apasă în fața spectacolnlui ce se desfășoară la Nistru.

Fără exagerare, fără vorbe mari, căci vorbele cele mai pompoase sunt zadarnice în fața unor asemenea lucruri, afirm:

„La Nistru se petrece o tragedie a cărei amploare nu o cunoaște toată lumea. In fiecare noapte nenorociții locuitori a Ucrainei, chinuiți de foame

și de teroare, fug spre Nistru, spre acest Nistru care nu separă numai Rusia de România, ci chiar civilizația lui Stalin de civilizația vechei Europe. In fiecare noapte grănicerii ruși trag asupra fugarilor sau îi ucid cu granate; în fiecare noapte nenorociții cari încearcă să-l treacă spre România, sunt uciși. In fiecare noapte câte mame de abia se ridică, extenuate, pe malul românesc purtând în brațe trupul plăpând al unui copil, ucis de glonț?; câte femei n'ajung rănite, după ce au lăsat pe ghiață trupul soțului, sau câți bărbați nu se aruncă în brațele sentinelei române, plângând: Nevasta, biata mea nevastă, mi-au omorât-o".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*

Sovietele continuă a ucide și a propaga în interior ura împotriva țărilor vecine, prezentându-le drept exploatatoare și tiranice. Nu se scapă nici o ocaziune fără a se infiltra în sufletele nenorociților sclavi a sovietelor veninul acestei

dușmănii prin ajutorul căreia se nădăjduește într'o rostogolire a comunismului peste vechile așezări sociale de ordine, de libertate și progres.

Suntem denunțați ca popor barbar. Propaganda sovietică ne arată drept o țară în care domină teroarea, nesiguranța vieței, foamea.

Transnistrienii, refugiați la noi, nu știu ce să creadă, în momentul când iau contact cu ospitalitatea românească acordată, cu aceiași căldură deopotrivă și fraților noștrii de sânge și nenorociților de alte neamuri cari caută la noi un adăpost și o viață mai bună.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Numai când grănicerul român le întinde mâna și după ce autoritățile noastre le asigură o bucată de pâine și un căpătâi, își dau oamenii seama de noblețea sufletească a poporului român.

Este, din acest punct de vedere caracteristică și mișcătoare, cuvântarea pe care un transnistrian a ținut-o la Chișinău, cu ocazia serbării zilei de 10 Mai, în fața autorităților noastre.

„Transnistrienii — a spus el — prin umilul meu glas, mulțumesc poporului român și depun la picioarele Tronului devotamentul, cu sacrificiul vieții lor, atunci când li se va cere. Scăpați din iadul bolșevic, azi în cea mai măreață zi a țării românești noi vă mărturisim că nu am mai trăit până azi nici o zi din viața noastră mai frumoasă și mai fericită.

„Imbrăcați și sătui, noi semănăm azi a oameni; copiii noștrii, viitori soldați ai patriei românești, vă asigură deasemeni prin noi de tot devotamentul; iar mamele ai căror copii au murit pe ghiața Nistrului străpunși de gloanțele bolșevicilor, se găsesc în acest moment îngenuchiate pe lespedea Soborului, blestemând urgia barbară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Copiii, rămași orfani, îngenuchiați alături de noi, pe aceiași lespede, blestemă și ei pe cei de dincolo cu toată puterea sufletului lor curat.

„Recunoscători fraților de pe cuprinsul țării românești; recunoscători tuturor acelora cari au sărit în ajutorul

nostru, recunoscător marei națiuni române și Înțeleptului nostru Rege Carol al II-lea strigăm din adâncul sufletului:

Trăiască națiunea română! Trăiască M. S. Regele Carol al II-lea" !"

Prin glasul acestui om deslipit de familia și de avutul lui, a vorbit marea durere a milioanelor de oameni care-și duc în spate crucea suferințelor celor mai grele.

Dar vechea civilizațiune europeană, a apusului opune. cu încredere, la granița roșie a Nistrului, sufletul poporului românesc călit la cruntele suferințe a două milenii.

Incercările Moscovei de a-și întinde tentaculele asupra noastră rămân zadarnice. Toată măestria pusă de soviete în aplicarea planului de răzvrătire generală, s'a lovit de rezistența noastră, de sănătatea noastră morală care respinge cu hotărîre toate mijloacele prin care ele vor să excite ura, și să speculeze suferințele trecătoare ale clipelor de față. Noi am respins aceste încer-

cări, anihilând acțiunea reprezentanților clandestini ai ghepeu-ului de a demoraliza massele și de a slăbi forțele naționale, ca să-și creeze apoi teren favorabil agitațiilor prin care ar fi dorit să atingă definitiv țelurile Internaționalei a III-a. Noi am demascat toate uneltirile, am înlăturat orice ademenire, am dat marele contraatac al bunului simț, al rațiunei, care repudiază tentativele de înșelăciune sub care se urmărește realizarea marxismului integral, prin surparea bruscă din temelii a societății de astăzi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La Nistru, așa dar, noi am zăgăzuit puhoiul de sânge al teroarei sovietice și am stăvilit orice infiltrațiune perfidă a curentelor anarhice.

Plătim, desigur scump, această rezistență; o plătim cu sângele fraților moldoveni și cu amarul suferințelor lor.

Dar ne fălim cu rolul nostru de apărători ai civilizației, deasupra căreia se agită tot mai neputincioși, pumnii plini de sânge ai dictatorilor roșii!